

ДЗЯРЖАВА І ДЫЯСПАРА
АЛТЫМ ЦІКАВЫ ВОЛІТ МІЖНАЦЫОНАЛЬНЫХ
АДВОСІН У БЕЛАРУСІ

2 стар.

3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ
У АРМІЮ – ДОБРААХВОТНА

2 стар.

ВЕСТКІ З ТАВАРЫСТВА "РАДЗІМА"
ГУМАННАЯ МІСІЯ Міхаіла МЕЛЬНІКА

3 стар.

ДЫПКУР'ЕР
"МАЗЫ" ДЛЯ ТУРКМЕНИСТАНА

3 стар.

РОЗНЫЯ-РОУНЫЯ
ЗАНЯТКІ СПОРТАМ ВЯРНУЛІ
ЦІКАВАСЦЬ ДА ЖЫЦЦЯ...

4 стар.

ВАНДРОЎКА З Глебам ЛАБАДЗЕНКАМ
ЛУНІНЕЦ: ПІЛІГРЫМКІ ПА ВАКОЛІЦАХ

6 стар.

ВЕСТКІ З СУПОЛАК:
РАСІЯ, ЛАТВІЯ, ЭСТОНІЯ, УКРАЇНА, ЛІТВА.

СТАСУНКІ
ШТО АГУЛЬНАГА Ё ЖОРЖА
СІМЯНОНА З БЕЛАРУССІЮ?

6 стар.

7 стар.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА
АПАВЯДАННЕ Валерыя ТУЛОЎСКАГА "АДНАРУКІ"

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ё 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

31 ліпеня 2003 года, № 31 (2849)

Цана 170 рублёў

E-mail: golos_radzimy@tut.by

хроніка жыцця

**БЕЗБАР'ЕРНАЕ АСЯРОДДЗЕ
ДЛЯ ПРАДПРЫМАЛЬНІЦТВА
30 месяцаў - за такі час павінен
пацвердзіць сваю жыццяздоль-
насць сумесны праект беларус-
кага ўрада і Праграмы развіцця
АН "Актывізацыя прадпры-
мальніцкай дзейнасці праз раз-
віццё партнёрства дзяржавы і
прыватнага сектара".**

Для паляпшэння фінансава-кредытнага абслугоўвання суб'ектаў гаспадарання пачалі работу гарантыйныя фонды, разглядаюцца міні-праекты, накіраваныя на развіццё інфраструктуры, падтрымку прыватнага бізнесу. Мяркуюцца стварыць так званыя бізнес-інкубатары, якія будуць прадастаўляць матэрыяльную і інфармацыйную падтрымку ініцыятам арганізацыі ўласнай справы. Адна з такіх структур ствараецца на базе сталічнага Цэнтральнага канструктарскага бюро Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Акрамя гэтага, аб'яўлены конкурс праектаў пілотнага цэнтры развіцця сельскага прадпрымальніцтва.

ЛЁТЧЫК-ВЫШЫВАЛЬШЧЫК

Нязвычайна для мужчыны хобі выбраў былі ваенны лётчык, а цяпер пенсіянер з Віцебска Пётр ЖЫЖОЎ (на здымку). Зараз сцены кватэры Пятра Сяргеявіча ўпрыгожваюць дзесяткі работ, зробленых яго рукамі.

МЕТРО ВЫЙДЗЕ З ПАДЗЯМЕЛЛЯ

Магчыма, у беларускай сталіцы яшчэ да 2010 года з'явіцца метрамаст.

Паводле слоў начальніка ўнітарнага прадпрыемства "Дырэцыя будаўніцтва метрапалітэна ў горадзе Мінску" Сяргея Мярцала-

ва, у цяперашні час магчыма выхад блакітных экспрэсаў на паверхню зямлі разглядаецца пры праектаванні ўчастка падземкі паміж станцыямі "Інстытут культуры" і "Пятроўшчына" ў бок Паўднёвага Захаду. Ёсць два варыянты: метрамаст (цераз праспект Жукава) і тунэль пад праспектам. Канчатковае рашэнне будзе прынята пасля ацэнкі эфектыўнасці кожнага з варыянтаў.

У ПАМЯЦЬ АБ ВАЙНЕ

Да 60-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецкіх захопнікаў у сталіцы, у раёне перасячэння вуліцы Енісейскай з Партызанскім праспектам, плануецца адкрыць скульптурны комплекс "Беларусь партызанская".

Як паведамілі ў Камітэце архітэктуры, градабудаўніцтва і землеўладкавання, праект знаходзіцца ў стадыі распрацоўкі.

САЦБЫТ – НЕ ЗАБЫТЫ

У разгары летні аздараўленчы сезон у дзіцячым лагэры "Барок", які належыць арандынаму прадпрыемству індустрыяльнага домабудавання. Ва ўтульным двухпавярховым корпусе, размешчаным у маляўнічым кутку Міншчыны, на льготных пуцёўках адпачываюць дзяці работнікаў гэтай буйнай будаўнічай арганізацыі. Усяго за лета тут набяруцца сіл каля 1 500 школьнікаў.

Як паведамілі ў адміністрацыі МАПІДа, у адрозненне ад іншых прадпрыемстваў, тут не згортваюць сацыяльную сферу, а наадварот, прадаўжаюць яе развіваць. На ўтрыманні МАПІДа Дом культуры, фізкультурна-аздараўленчы комплекс, пункт аховы здароўя, база адпачынку, пяць інтэрнатаў, дзіцячыя сады.

СПЯКОТА І ЛІЎНІ...

Напрыканцы ліпеня жыхары Беларусі сталі сведкамі ананмальна цёплага лета.

Так, у апошнія дні тэмпературны фон у краіне перавышае звычайныя паказчыкі ліпеня аж на 2–6 градусаў. Вада ў рэках нашай краіны прагрэлася зараз да 20–25 градусаў. На Мінскім моры, возеры Нарач і Вілейскім вадасховішчы тэмпература вады дасягае 24 градусаў.

28 і 29 ліпеня тэмпература паветра дасягала 29–34 градусаў, а на поўдні 35–ці.

31 ліпеня месцамі па рэспубліцы чакаюцца кароткачасовыя ліўневыя дажджы, навальніцы.

Падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

жніво

ФОТГ ВАСІЛІЯ МАЙСКОЎА

ПАЧАЎСЯ ЗБОР ЗЕРНЯ НОВАГА ЁРАДЖАЮ

**У Беларусі пачаўся збор зерня новага ёраджаю. Як паведаміў ка-
распандэнт УБелТА начальнік Упраўлення земляробства і рас-
лінаводства Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання
Уладзімір Куратнік, да 24 ліпеня было скошана больш за 23 ты-
сячы гектараў збажыны.**

Ужо змалочаны 54 тысячы тон зерня новага ёраджаю. Сярэдняя ўраджайнасць складае 26,2 цэнтнера з гектара. Найбольшая ўраджайнасць – па 40,4 цэнтнера з кожнага гектара – у гаспадарках Гродзенскай вобласці. Тут, а таксама ў Брэс-

цкай і Гомельскай абласцях у некаторых раёнах ужо скошана болей за 1000 гектараў. Устаноўлены жорсткі кантроль за якасцю ўборкі і разыходжаннем паліва. Асобая ўвага звернута на вільготнасць зерня. Так як надвор'е ў мінулыя дні было ў ас-

ноўным дажджлівае, у гаспадарках у працу ўведзены зернесушыльныя ўстановак. Акрамя гэтага, па словах спецыяліста, да ўборкі рапсу прыступілі гаспадаркі Брэсцкай, Віцебскай, Гродзенскай і Мінскай абласцей. Па дадзеным Мінсельгасхарча, ужо скошаны 8,5 тысячы гектараў, занятыя гэтай культурай, што складае 68 працэнтаў да неабходнага.

Таццяна ЛОБАС.

спорт

ЗАЛАТЫ ПАЧЫН

Дачакаліся! На Чэмпіянаце свету па вадных відах спорту ў Барселоне 24-гадовай латвійскай Нацыянальнай зборнай Алена Попчанка ўпершыню ў гісторыі суверэнай Беларусі заваявала залаты медаль на "доўгай вадзе".

На дыстанцыі 200 метраў вольным стылем Алена на 12 сотых секунды апырэдзіла сярэбранага прызёра Марціну Мараўцова са Славакіі і на 22 – бронзавага – кітаецку Ян Ю. Да слова, наш трэнерскі штаб планаваў Алене медаль у гэтым заплыве, але наўрад ці хто-небудзь са спецыялістаў спадзяваўся, што яна будзе вышэйшай пробы.

Попчанка паказала таксама лепшы вынік сярод усіх членаў

нашай зборнай на стомятроўцы батэрфляем, яна спынілася толькі ў кроку ад г'едэстала перамогі, устанавіўшы пры гэтым рэкорд Беларусі. Дарэчы, Алена апошнія два гады трэніруецца ў Францыі. Яна толькі нядаўна пачала асвойваць гэты стыль плавання.

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Алену Попчанку з заваяваннем залатога медалю на Чэмпіянаце свету 2003 года па плаванні і падзякаваў за перамогу.

У нашым актыве восьмая пазіцыя Ганны Шчэрбы на 200-мятровай дыстанцыі комплексным плаваннем, а таксама 12-е месца жаноцага квартэта ў эстафеце 4x100 кролем. Усе гэтыя вынікі забяспечылі нашым спартсменам алімпійскія ліцэнзіі ў Афіны-2004.

Канстанцін СЕЛЬСКІ.

фартуна

**«ЖЫГУЛІ» ДЛЯ
СВЯТЛАНЫ БРАДНІЦКАЙ
Жыхарка Лунінецкага раёна
здала малако і выйграла "дзе-
вятку".**

Лепшай рэкламай для павелічэння колькасці малака з асабістых падворкаў, што прадаецца дзяржаве, можа служыць прыклад Святланы Бродніцкай з вёскі Ракітна Лунінецкага раёна.

Атрымаўшы грошы за здадзенае малако, яна купіла білет латарэі "Ваша лато", які аказаўся шчаслівым. Пры розыгрышы на яго выпаў аўтамабіль. Гэта машына для сям'і, у якой выхоўваецца трое школьнікаў, вельмі дарэчы.

Галіна ВІР.

дзяржава і дыяспара

БЕЛАРУСЬ І ЛАТВІЯ

СУПРАЦОЎНІЧАЮЦЬ У СФЕРЫ ЭТНАКАНФЕСІЙНЫХ АДНОСІН

Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняў дэлегацыю Сакратарыята міністра па асобых даручэннях па справах грамадскай інтэграцыі Латвіі. Візіт адбыўся па ініцыятыве латвійскага боку і доўжыўся тры дні. Госці азнаёміліся з дзейнасцю некаторых арганізацый, што аб'ядноўваюць прадстаўнікоў нацыянальных меншасцей, якія жывуць на Беларусі. А таксама наведалі знакітмыя месцы Мінска, пабывалі ў Хатыні.

Названы Сакратарыят быў заснаваны ў Латвіі нядаўна. Яго функцыі аналагічныя таму, чым займаецца Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей. Таму адна з мэт гэтага візіту азнаямленне з вопытам беларускіх калег. Станіслаў Буко падзякаваў гасцям за ініцыятыву, азнаёміў з беларускім заканадаўствам, што тычыцца рэлігійнай дзейнасці і нацыянальных меншасцей, а таксама з дзейнасцю і структурай Камітэта і выказаў гатоўнасць да супрацоўніцтва. Першы крок яго, можна лічыць, ужо адбыўся: госці атрымалі не толькі шмат інфармацыі, але і літаратуру, дакументы, што тычацца беларуска-латышскіх сувязяў і праблемы суіснавання на адной тэрыторыі розных канфесій і нацыянальнасцей. Наступным крокам можа стаць дамова паміж ведамствамі аб супрацоўніцтве ў сферы этнаканфесійных адносін.

Станіслаў Буко падкрэсліў, што ў Беларусі няма сур'ёзных міжнацыянальных ці міжрэлігійных праблем і мы ганарымся тым, што наша веравызначэнне ці нацыянальнасць застаюцца асабістай справай кожнага і ніякім чынам не ўплываюць на магчымасці атрымання адукацыі ці ўладкавання на працу. Тым не менш сфера нацыянальных адносін застаецца пад увагай дзяржавы. Тое ж можна сказаць і пра рэлігію. Цяпер у нашай краіне, да слова, працягваецца дзяржаўная рэгістрацыя рэлігійных аб'яднанняў.

У Латвіі — некалькі іншая сітуацыя. Краіна, больш за 40 працэнтаў жыхароў якой не належаць да тытульнай нацыі, мае асабліва складанасці. Па словах Аляксандра Брандаўса, саветніка міністра па асаблівых даручэннях па справах грамадскай інтэграцыі, больш за 70 працэнтаў этнічных беларусаў, што жывуць у Латвіі, не маюць латвійскага грамадзянства. Каб яго атрымаць, неабходна прайсці натуралізацыю, што з-за шэрагу прычын пад сілу не кожнаму. Але тых, хто

выбірае Латвію для жыцця, імкнуча гэта зрабіць. Ірына Віннік, дырэктар дэпартаменту па справах нацменшасцей вышэйназванага сакратарыята — украінка, 25 гадоў была карэспандэнткам расійскага тэлебачання ў Латвіі, затым вядучай навін на Дзяржаўным латвійскім тэлебачанні. Яна з'яўляецца старшынёй грамадскай арганізацыі нацыянальных меншасцей "Залаты клубчак", якая з 1995 года праводзіць аднайменны фестываль, а таксама "Латвійскі вянок". Пра сябе кажа, што па паходжанні ўкраінка, па выхаванні — руская, жыве ўсе жыццё ў Латвіі. Яна добра ведае этнаканфесійную сітуацыю ў сваёй краіне:

— У Латвіі няма нулявога грамадзянства, як да прыкладу, у Літве. У нас жыве каля 500 тысяч неграмадзян. Усяго ж насельніцтва 2,5 мільёна. Такім чынам, стварэнне Сакратарыята — сур'ёзны палітычны крок, які паказвае, што на нацыянальныя меншасці нарэшце звярнулі ўвагу. У Сакратарыяце — 21 супрацоўнік. У дэпартаменце па справах нацыянальных меншасцей, які я ўзначальваю, некалькі спецыялістаў па розных напрамках дзейнасці. Першы — падтрымка грамадскіх арганізацый, што працуюць у гэтай галіне. Затым мы выконваем дзяржаўную праграму па захаванні старажытнага народа лівы, які быў у аснове стварэння латышскай нацыі. І яшчэ адзін напрамак — барацьба з расавай дыскрымінацыяй і нецярплівацю. Латвія стаіць на парозе Еўрапейскага Саюза, з уступленнем у які ў нашай краіне часцей будучы з'яўляцца людзі іншых рас і нацыянальнасцей. І да гэтага трэба рыхтавацца загадзя. Мы спадзяемся, што інфармацыя, атрыманая пад час візіту ў Мінск, будзе для нас карыснай, бо сапраўды мы даведліся шмат новага і цікавага для свай працы.

Алена СПАСЮК.

з прэс-канферэнцыі

У АРМІЮ — ДОБРААХВОТНА

Новая рэдакцыя Закона, адзначылі прадстаўнікі Узброеных сіл, улічвае эканамічную і палітычную сітуацыю ў нашай краіне і накіравана на ўдасканаленне нарматыўна-прававой базы прызыву грамадзян на ваенную службу. Закон прыведзены ў адпаведнасць з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь. У новай рэдакцыі падкрэслена, што ўсе прызываны на ваенную службу праходзіць яе будучы толькі на тэрыторыі Беларусі. Гэтым самым заканадаўча замацаваны ранейшыя выказаны кіраўніка нашай краіны на гэты конт.

Законам акрэслены парадак воінскага ўліку, пытанні абавязковай і добраахвотнай падрыхтоўкі да ваеннай службы. Змяніўся ўзрост пастаноўкі на воінскі ўлік. Раней гэта рабілася ва ўзросце 17 год, а зараз — з 16. Тлумачыцца гэта неабходнасцю поўнага медыцынскага абследавання прызывнікоў і ў выпадках

неабходнасці іх лячэння, бо ў войска павінен прыйсці абсалютна здаровы малады чалавек.

Заканадаўча замацаваны і тэрміны службы: адзін год для тых, хто скончыў вышэйшую навучальную ўстанову і паўтара года — для астатніх.

У Законе з'явілася і абсалютна новая разнастайнасць ваеннай службы. Гэта служба ў рэзерве. У сувязі з тым, што наяўнасць прызывнікоў значна перавышае патрэбнае папаўненне войска, частка з іх будзе праходзіць ваенную падрыхтоўку без прызыва на службу. Падрыхтоўка будзе ажыццяўляцца ў выглядзе спецыяльных курсаў і кароткатэрміновых збораў. Адбудуцца змены і на ваенных кафедрах і факультэтах. Тут будучы рыхтаваць малодшых ваенных спецыялістаў, а ўжо з іх ліку адбіраць кандыдатуры на праграму афіцэраў запasu.

Не абмінуў Закон і жанчын, якія

Пра новую рэдакцыю "Закона аб воінскім абавязку і ваеннай службе" расказаў журналістам на сустрэчы ў Нацыянальным прэс-цэнтры на чальнік галоўнага арганізацыйна-мабілізацыйнага ўпраўлення, намеснік начальніка Генеральнага штаба Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь генерал-маёр Міхаіл Каўрын і начальнік аддзела прызыву і падрыхтоўкі спецыялістаў палкоўнік Уладзімір Дубоўскі.

маюць намер служыць у войску па кантракту. Раней гэта было магчыма толькі для жанчын без дзяцей. Зараз становішча змянілася, і ў войска жанчыны могуць прыйсці ва ўзросце ад 19 да 35 год незалежна ад наяўнасці ў іх дзяцей. У новай рэдакцыі Закона адсутнічае паняцце "ўсеагульнага воінскага абавязку". У сувязі з гэтым даецца пералік катэгорый грамадзян, якія могуць быць вызвалены ад службы ў войску.

Па меркаванні прадстаўнікоў Генеральнага штаба Узброеных сіл Беларусі новая рэдакцыя "Закона аб воінскім абавязку і ваеннай службе" будзе спрыяць умацаванню абароназдольнасці нашай краіны.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі сустрэчы з журналістамі (справа налева) палкоўнік Уладзімір ДУБОЎСКІ і генерал-маёр Міхаіл КАЎРЫН.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

вынаходніцтвы

У ПОШУКАХ ПАНАЦЭІ

Новыя метады лячэння хранічных захворванняў прапануюць вучоныя Інстытута фізіялогіі Нацыянальнай акадэміі навук.

Сумесна з калегамі з Германіі было даказана, што боль цесна звязаны з гіпакампам — структурай галаўнога мозгу, які кантралюе працэсы запамінання і вучэння. Пасля праведзеных дасле-

даванняў спецыялісты вызначылі, што нервовыя клеткі гіпакампа адчувальныя да выцяржкі з пакучага перцу — капсаіцыну, які з'яўляецца класічным маркерам болю.

«Мінск-Навіны»

ракурсы

У Магілёве з'явілася першая пешаходная вуліца — Ленінская, дзе можна хадзіць, не баючыся транспарту. НА ЗДЫМКУ: тэатралізаванае прадстаўленне падчас адкрыцця пешаходнай вуліцы.

Фота Алега ФАЙНІЦКАГА, БелТА.

рэзананс

СВОЙ ПОГЛЯД НА "СПАДЧЫНУ БЕЛАРУСІ"

У мінулым месяцы ў сталіцы Арменіі была рэпрэзентавана выстава фотаработ маладых аўтараў Алега Лукашэвіча і Аляксандра Аляксеева пад назваю "Спадчына Беларусі". Як ужо паведаміў "ГР", упершыню праект, дзе знайшлі адлюстраванне цудоўных храмаў, палацаў і замкаў, сядзібы і ратушы, быў прадстаўлены вясной у Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва ў Мінску. Гледачоў уразіў новы, свежы і неардынарны погляд фотамастакоў на нацыянальную архітэктурную спадчыну, нашы культурныя каштоўнасці. Потым выстава была паказана ў Міністэрстве замежных спраў Беларусі. А пасля яе ўбачылі ў далёкай сонечнай Арменіі. І там таксама экспазіцыя выклікала вялікі інтарэс.

Армянскае выданне "Новы час" так пракементавала падзею: "Прафесійнае майстэрства і густ аўтараў бездакорныя. Дакладнае абранне ракурсу, валоданне колерам, ігра святла і ценю, увага да дэталей, далікатны пейзажны асяродак дазваляюць адчуць жывы подых нацыянальнай гісторыі, адчуць помнік, удыхнуць водар мокрай травы, пачуць гоман паркаў і лясоў. Галоўнае — аніякіх нетактоўных і экстравагантных захадаў. Любоў і захапленне аўтараў ненавязліва перадаюцца гледачу. А захап-

ляцца ёсць чым. Болей за 200 фота для дапытлівага гледача — вялізны аб'ём інфармацыі і асалоды. Майстэрскія аб'ектывы Аляксандра Аляксеева і Алега Лукашэвіча прымусілі нас палюбіць іх радзіму". А "Эфір" адзначыў: "Герой тыдня — хоць і не мастак па прафесіі (Аляксандр — эканаміст, Алег — журналіст), але творцы па сутнасці. Фота для іх з'явілася мастацкаю моваю, якая дазволіла максімальна выказаць уласнае бачанне навакольнага свету. Яны сустракаліся з зоркамі сусветнага кіно — і шоу-бізнесу,

атрымалі дыпламы і ўзнагароды за добрасумленнасць і ўніверсальнасць, але галоўным у жыцці лічаць вывучэнне культурнай і гістарычнай спадчыны свай радзімы. І не толькі вывучэнне, але і давадзенне да кожнага папучця гонару за ўласнае мінулае, гаючае сапраўднае. Усе, хто прысутнічаў на адкрыцці выставы, пакідалі Дом саюза мастакоў з прасветленым тварам. Тое, што зрабілі хлопцы з Мінска, на каштоўней за іншыя афіцыйныя дыпламатычныя акты. Адкрыццёшы для сябе новыя сторонкі сусветнай культуры, ерэванцы зразумелі і галоўны сэнс працы аўтараў: самае дарагое ў чалавека — Радзіма, а любоў да Радзімы — сэнс жыцця".

— На адкрыцці нашай фотавыставы ў Арменіі, якая праходзіла з 9 па 15 чэрвеня, — распадаўся Алег Лукашэвіч — тэлежурналіст, фотамастак, кіраўнік творчага аб'яднання "Новая калекцыя" Белдзяржтэлекампаніі і аўтар мастацкага праекту "Спадчына

весткі з таварыства "радзіма"

ГУМАННАЯ МІСІЯ МІХАІЛА МЕЛЬНІКА

Як сведчанне высокай духоўнасці і суперажывання ўспрымала Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма" гуманную місію, з якой неаднаразова прыбываў у Мінск наш суайчыннік з Германіі Міхаіл Мельнік разам са сваёй жонкай Ірэнай. Дары ад суайчынніка з Германіі — лекавыя прэпараты і вітаміны, медыцынскае абсталяванне, неабходнае для лячэння дзяцей — мы накіроўвалі ў Гомельскую, Магілёўскую і Брэсцкую вобласці — зоны, найбольш забруджаныя радыёнуклідамі ў выніку аварыі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі.

Таварыства "Радзіма" звярнулася да суайчыннікаў і ўсіх людзей добрай волі за мяжой з заклікам аб дапамозе тым, хто пацярпеў ад чарнобыльскай бяды ў 1986 годзе. Першым на гэты зварот адгукнуўся Міхаіл Мельнік. "Я веру ў агульнасць чалавечых каштоўнасцей — міласэрнасць, гуманізм. Але калі прачытаў зварот, — расказваў Міхаіл Мельнік, — то засумняваўся, ці змагу штосьці зрабіць. Беларусы ў ФРГ мала, а ў маёй мясцовасці і наогул амаль што нікога. Тады я звярнуўся ў місію "Біблія для свету". Дапамаглі нямецкія веруючыя, яны вельмі прыязна ставяцца да беларускага народа... Накіраваўся ў Беларусь з пастарамі Гансам Олешам, Вальдэмарам Цэямрам, без дапамогі якіх мне цяжка было б што-небудзь сабраць. Мы дзякавалі Богу, што ў вас цяпер такая свабода: адначасова з лекамі прывезлі Біблію і Евангелле для нашых братоў па веры. Ніхто нам гэтага не забараніў".

Міхаіл Мельнік нарадзіўся і вы-

рас на Беларусі. Ваяваў, трапіў у палон. А далей — канцэнтрацыйныя лагеры, апошні з якіх Майдэнэ. Пасля Вялікай Айчыннай вайны ажаніўся з немкай. Жыццё Міхаіла Малахавіча было складанае, але цікавае. Трыццаць гадоў жыў у Англіі, потым пераехаў у ФРГ. Апошні час быў пастарам у царкве, потым выйшаў на пенсію.

Муж і жонка Мельнікі неаднаразова наведвалі забруджаныя раёны Беларусі, дзе сустракаліся з жыхарамі, на свае вочы ўбачылі, якую небяспеку тоіць страшнае здарэнне на атамнай станцыі.

Яны вельмі расчуліліся, калі наведвалі некалькі дзіцячых санаторыяў у Давыд-Гарадку Брэсцкай вобласці. Боле адгукнулася людское гора ў сэрцах гэтых немаладых ужо людзей, якія з вялікай радасцю і энтузіязмам узяліся за выкарадную дабрачынную справу, бо ўсё сваё жыццё прысвяцілі служэнню Богу і людзям.

Чарговыя грузы гуманітарнай дапамогі ў якасці аднаразовых

шпрыцаў, медыцынскага абсталявання, лекаў і вітамінаў адпраўляліся ў лячэбныя ўстановы Беларусі пры прамым садзейнічання таварыства "Радзіма".

Напрыклад, у 1992 годзе нашым суайчыннікам з Германіі Міхаілам Мельнікам бязвыплатна была перададзена гуманітарная дапамога ў выглядзе вітамінаў (больш за 2 тоны на суму 900 тысяч заходнегерманскіх марак). Вітаміны трапілі ў дзіцячыя лячэбныя ўстановы Магілёўскай, Гомельскай, Брэсцкай абласцей, а таксама ў санаторый НДІ радыяцыйнай медыцыны ў Аксакіўшчыне. У адрас нашага суайчынніка ішло шмат цёплых слоў удзячнасці ад людзей, якім так патрэбна была дапамога. Гэты шчырай душы чалавек бескарысліва рабіў дабро і заўсёды дзякаваў за гэта Богу.

З канца 1989 па 2000 год Міхаіл Малахавіч па тры разы на год збіраў і дастаўляў вялікія партыі гуманітарнага грузу, іх агульны кошт — 16 мільёнаў марак.

Туга па Радзіме не пакідала Міхаіла Мельніка на працягу ўсяго жыцця за мяжой. Ён усё часцей прыязджаў у родныя мясціны. Тут жылі яго сваякі, былі яго карані. У глыбіні душы ён жадаў вярнуцца ў родны кут, і жаданне гэта ажыццявілася: пад Мінскам пабудавана катэдж і прыязджаў сюды ўжо як да сябе дамоў. Здавалася, усё наладзілася і цяпер трэба толькі жыць і радавацца. Але раптам памерла жонка Ірэна. Лёс шмат разоў падносіў выпрабаванні, але, аказалася, самы страшны ўдар — страта жонкі, якая ўсё жыццё была побач, дапамагала пераадоўваць цяжкасці.

Зараз Міхаіл Малахавіч жыве ў Беларусі. Часта наведвае сваю другую Радзіму — Германію, поруч Раіса Аляксандраўна — жанчына, якая клапоціцца аб ім.

Ад імя таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма" хочацца выказаць вялікую падзяку Міхаілу Мельніку за дабрачынную дапамогу роднай Беларусі і яе народу і пажадаць гэтай чудаўному чалавеку моцнага здароўя, душэўнага спакою, людской удзячнасці.

Наталля ТАКТАСУНАВА,
супрацоўніца
таварыства "Радзіма".

дыякур'ер

«МАЗЫ» ДЛЯ ТУРКМЕНИСТАНА

Міністэрства замежных спраў Беларусі праводзіць сістэматычную работу па практычнай рэалізацыі міждзяржаўнага Пагаднення аб доўгачасовым супрацоўніцтве ў галіне паставак у Туркменістан аўтамабільў, аўтобусаў, сельскагаспадарчай і іншай тэхнікі, якое было падпісана падчас першага афіцыйнага візіту Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэвіча ў Туркменістан у маі 2002 года.

7–9 ліпеня 2003 года Ашгабат наведвала дэлегацыя на чале з намеснікам Міністра прамысловасці Беларусі Генадзем Свідзерскім. Гэты візіт быў арганізаваны МЗС Беларусі.

У ходзе перагавораў была пацверджана ўзаемная зацікаўленасць і ўзгоднены тэрміны набыцця туркменскім бокам вялікіх партый беларускай аўтамабільнай і сельскагаспадарчай тэхнікі ў 2003 годзе.

Практычным працягам гэтай размовы стаў візіт у сталіцу Туркменістана генеральнага дырэктара РУП "МАЗ" Валянціна Гурыновіча і генеральнага дырэктара ВА "МТЗ" Аляксандра Пухавога. Вынікам візіту стала падпісанне кантрактаў з ВА "МТЗ" і РУП "МАЗ" на набыццё 1000 трактароў МТЗ-80Х і 200 самазвалаў МАЗ. Агульная сума кантрактаў саставіла 19,9 мільёнаў долараў ЗША. Згодна з падпісанымі кантрактамі, беларуская тэхніка павінна быць пастаўлена да канца гэтага года.

ЁЗЭФ ВІРЦЦ УЗНАГОРОДЖАНЫ ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ

Адбыўся ўрачысты сход членаў гуманітарных арганізацый, якія дзейнічаюць у раёне Вэзберг-Ерцленц зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія (ФРГ), прысвечаны ўзнагароджванню Ёзэфа Віртца Ганаровай граматай Дэпартаменту па гуманітарнай дзейнасці Упраўлення справам Прэзідэнта Беларусі. Ганаровая грамата Ё.Віртцу была ўручана супрацоўнікам Пасольства Рэспублікі Беларусь у ФРГ.

Ёзэф Віртц разам з жонкай Анне на працягу 12 гадоў з асабістых сродкаў аказваюць фінансавую і матэрыяльную дапамогу дзіцячаму дому ў вёсцы Блонь. Пры фінансавым садзейнічання Ё.Віртца сёння ўзводзіцца новы

будынак дзіцячага дома. Сваёй асноўнай задачай на гэты год Ё.Віртц лічыць збор сродкаў у памеры 30 тысяч долараў ЗША, неабходных для заканчэння будаўніцтва дзіцячага дома.

SOS-АСАМБЛЕЯ

У аўстралійскім Інсбруку адбылася 17-я Генеральная асамблея Міжнароднай SOS-арганізацыі, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі 109 краін. У тым ліку і Беларускага фонду SOS-Дзіцячая вёска.

Сёння гэты рух атрымаў прызнанне больш чым у 130 краінах.

Вынікам работы асамблеі стала прыняцце яе ўдзельнікамі плана работ на 2003 – 2008 гады, асноўная мэта якога – памяншэнне колькасці пакінутых дзяцей праз умацаванне сям'і. Намаганні актывістаў будучы таксама накіраваны на збіранне грашовых сродкаў і прызнанне прафесіі SOS-матулі.

БЕЛАРУСКІ ГАНДЛЁВЫ ДОМ У ГЕРМАНІІ

У германскай акрузе Герлітц (Зямля Саксонія) адкрыты гандлёвы дом "Хандэльсхаус "Беларусь".

На яго тэрыторыі – 600 квадратных метраў выставачнай плошчы, 10 тысяч – свабоднай плошчы, 1,5 тысячы квадратных метраў складскіх памяшканняў. Плюс сто паркоўных месцаў для легкавых аўтамабільў, стаянка для грузавых аўтамабільў, стаянка для грузавога аўтатранспарта. Тут будзе арганізаваны гандаль беларускай прадукцыяй, а менавіта мэбляй, садовай і бытавой тэхнікай, электратэхнічным абсталяваннем і іншым.

У перспектыве плануецца выкарыстоўваць гэты дом для тэматчных эканамічных форумаў і кантакта-кааперацыйных бірж, для мерапрыемстваў культурнага характару. Расходы, звязаныя з іх арганізацыяй, а таксама з прадастаўленнем неабходнай плошчы і іншай інфраструктуры, мяркуецца ажыццяўляць за кошт германскага боку. Беларуска прадпрыемальнікі атрымаюць магчымасць бясплатна на пастаяннай аснове або часова выстаўляць тут сваю прадукцыю. Германскі бок таксама будзе аказваць неабходную кансультацыйную падтрымку па пытаннях выхаду беларускіх суб'ектаў гаспадарання на свой рынак.

Прэс-служба МЗС.

Беларусі". Упершыню такая маштабная выстава на беларускую гістарычную тэматыку, якая ўключала болей за 300 работ, была паказана за мяжой.

Аляксандр Аляксееў — навуковец, фотамастак, аспірант факультэта менеджменту БДЭУ, рэдактар творчага аб'яднання "Новая калекцыя" Белдзяржтэлекампаніі, аўтар мастацкага праекту "Спадчына Беларусі".

— Нам удалося сфатаграфавать вялікую колькасць нашых помнікаў архітэктуры і культуры, паказаць, у якім стане яны зараз знаходзяцца. Вядома, што стары "Зод помнікаў" ужо не адлюстроўвае рэальнасць, усе архітэктурныя каштоўнасці, якімі валодае Рэспубліка Беларусь.

А.Л.: — Пасля першай дэманстрацыі экспазіцыі ў Музеі сучаснага мастацтва да нас пачалі звяртацца з прапановамі паказаць наш праект у розных месцах. Інфармацыя пра нашы работы дайшла да Арменіі, да пасла Беларусі ў гэтай краіне Марыны Даўгаполавай, якая меркавала наладзіць мастацкую выставу з нагоды дзесяцігоддзя ўстанаў-

лення дыпламатычных стасункаў паміж Беларуссю і Арменіяй. Марына Даўгаполава знайшла нас у маі ў Канах, патэлефанаваўшы туды: у той час мы працавалі на міжнародным кінафэсце.

А.А.: — Вядома, пачуўшы такую прапанову, адразу ж пагадзіліся, бо праект здатны паказаць увесь маштаб гісторыі і развіцця нашай краіны, ў ім адлюстраваны ўсе стылі і віды архітэктуры, пачынаючы ад XI і заканчваючы пачаткам XX стагоддзя.

А.Л.: — Наша выстава экспанавалася ў самай вялікай зале Ерэвана — у Доме саюза мастакоў. Яна прайшла на высокім узроўні. Яе адкрываў міністр замежных спраў Арменіі Вардан Асканян. На адкрыцці выставы прысутнічалі практычна ўсе прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, якія працуюць у Арменіі, — Вялікабрытанія, Францыя, Польшчы, Балгарыя, Расія, іншых краін. У Дом саюза мастакоў прыйшло шмат вядомых людзей, дзячаў культуры і мастацтва, мастакоў, фатографіў. Да нас падыходзілі і казалі, што ўражаныя ўбачаным, што ў нас ёсць мастацкае бачан-

не. Ад армян нават паступіла прапанова рэалізаваць новы праект — зняць Арменію вачыма беларусаў. Яны яе аргументавалі так: калі людзі жывуць у сваёй краіне, дык для іх некаторыя рэчы робяцца звычайнымі; а калі прыязджае сюды нехта новы, дык для яго ўсё цікава і ён можа ўбачыць той шарм, які ўжо не зольны ўбачыць чалавек, які жыве ў сваёй краіне. Мы знаходзіліся ў Арменіі дзесяць дзён і чатыры дні здымалі матэрыял пра гэтую краіну. Увогуле, Арменія нас ўразіла. Дастаткова прыгадаць, што Ерэван нават старэйшы за Рым, у краіне захаваліся помнікі, якія датуюцца першым стагоддзем!..

А.А.: — Праект "Спадчына Беларусі" — некамерцыйны. Калі пытаўся, што нас натхніла, мы адказвалі: любоў да сваёй краіны. Адкрываючы яе ўнікальнасць, мы хацелі б падзяліцца прыгажосцю і багаццем яе гістарычнай спадчыны. А нам ёсць чым ганарыцца. Калі едзеш праз усю краіну, дык разумееш, што Беларусь далёка не маленькая, яна вялікая і казачна прыгожая.

Дзякуючы культурным каштоўнасцям, якія захаваліся, можна даведацца пра развіццё ўсіх відаў мастацтва, меркаваць аб адукаванасці і вытанчаным гусце стваральнікаў шэдэўраў, пра сачыць гістарычныя карані нацыі.

А.Л.: — Вандруючы па краіне, мы адкрылі палац Чацвярцінскіх. Упершыню шырокі глядач убачыў казачна прыгожы палац, пабудаваны ў заходнеўрапейскім стылі ў канцы XVIII стагоддзя, які знаходзіцца ў мястэчку Жалудок Шчучынскага раёна Гродзенскай вобласці. Многія здзіўляюцца таму, як такая прыгажосць была створана. Амаль што ў кожнай новай вандроўцы мы "адкрываем" шмат цэркваў. Раней на іх мала звярталі ўвагу. У нас ужо назапашана шмат новага матэрыялу, які мы можам паказаць.

Наперадзе — новыя паездкі. Мы яшчэ не даследавалі поўдзень Беларусі. Самая галоўнае для нас зараз — выдаць альбом-каталог, якога яшчэ не было, які пакажа маштабна веліч і прыгажосць краіны. Шукаем спонсараў. Мы мяркуем, што каталог будзе зроблены на высокім па-

Алег ЛУКАШЭВІЧ.

ліграфічным узроўні. Працягваем працу над тэлевізійнай версіяй "Спадчыны Беларусі" — "Наша спадчына". Ужо зроблена і паказана па тэлебачанні сорака серый са ста запанаваных...

Наталля БОГУШ.

розныя — роўныя

МАСТАЦТВА ЖЫЦЬ

2003 ГОД АБВЕШЧАНЫ МІЖНАРОДНЫМ ГОДАМ ІНВАЛІДАЎ

Письменница Святлана Явар сустрэлася з супрацоўнікамі Цэнтра сацыяльнай падтрымкі і рэабілітацыі інвалідаў БелПІ — Барысам Бачкоўскім і Вольгай Цяцёркінай (чэмпіёнамі свету па спартыўных танцах на інвалідных калясках, дзе пара складаецца са здаровага чалавека і інваліда-калясачніка, прызёрамі Кубка свету, неаднаразовымі чэмпіёнамі Беларусі), каб распытаць аб асноўных накірунках дзейнасці цэнтра і праблемах, з якімі сутыкаюцца тыя, хто працуе з людзьмі з абмежаванымі магчымасцямі.

— Як бы вы асэнсоўваеце паняцце "рэабілітацыя"?

— Гэта агульначалавечая праблема, цесна звязаная з культурай нашага грамадства. Справа ў тым, што ніводзін здаровы чалавек, на жаль, не застрахаваны ад асабістых няшчасцяў і пагрозы свайму здароўю. Таму грамадства мусіць паклапаціцца пра кожнага чалавека, які трапіў у такі стан.

— Што з'яўляецца галоўным у вашай дзейнасці?

— Зразумела ж, рэабілітацыя і абілітацыя інвалідаў. У нашым цэнтры яны не толькі папраўляюць сваё здароўе. У іх яшчэ з'яўляецца мэта, а гэта вельмі важна для хворага. Напрыклад, двое з нашых падапечных сёлета сталі чэмпіёнамі Беларусі (па гонках на калясках і бегу). А дзве пары танцораў катэгорыі "duo" (абодва на калясках) пераможцамі Кубка Рэспублікі Беларусь па танцах на калясках.

— Чаму вы абралі сабе менавіта гэтую справу?

— Першая мая адукацыя — "выкладчык спартыўнага танца..." Гэта адбылося выпадкова, але, на мой погляд, досыць заканамерна. У 1996 годзе мне прапанавалі развіваць новы накірунак спорту — спартыўныя танцы на інвалідных калясках. Ужо праз паўтара года, у 1998, мы дасягнулі вяршыні сваёй спартыўнай кар'еры, сталі чэмпіёнамі свету. Хаця, безумоўна, прыйшла ў гэтую справу не "навічком". Да 1996 года займалася звычайнымі спартыўнымі танцамі і была тройчы чэмпіёнкай Рэспублікі Беларусь. Мая другая адукацыя — "сацыяльная псіхалогія". Наша дзейнасць

скіравана не толькі на людзей з абмежаванымі магчымасцямі, але і на іх адносны са здаровымі. Цяпер я выкладаю ў студэнтаў-псіхолагаў і сацыяльных педагогаў спецкурсы, якія датычацца непасрэдна працы з людзьмі з абмежаванымі магчымасцямі.

— А вы, Барыс, калі захапіліся спортам?

— У 1984 годзе пасля ранення я зрабіўся інвалідам. Мне давалося ўсё пачынаць нанова. Тады вельмі дапамаглі заняткі спортам. З 1989 года ў Беларусі развіваецца інваспорт. Трэба сказаць, што праз спорт я знайшоў і працу, з'яўляюся інструктарам па рэабілітацыі інвалідаў. Цяпер я вучуся ў Міжнародным гуманітарна-эканамічным інстытуце па спецыяльнасці "сацыяльны псіхолог". Шмат займаюся і грамадскай работай як член праўлення Першамайскага раённага таварыства інвалідаў і гарадской Асацыяцыі інвалідаў-калясачнікаў.

— Вы ўдзельнічаеце ў канцэртах і выступленнях?

— Мы часта выступаем на сцэнічных пляцоўках. Шмат разоў былі лаўрэатамі розных фестываляў: лаўрэаты Міжнароднай прэміі "Філантроп" (Масква), чаркаскага фестываля "Ад цярняў да зорак", "Таўрыйскіх гульняў" ва Украіне (дзе выступалі разам з А.Пугачовай, Зямфірай і іншымі эстраднымі выканаўцамі). Лаўрэаты фестываля творчасці інвалідаў "Мастацтва жыць — ствараць мастацтва", лаўрэаты і прэміі фестываля "Гукі і фарбы свету" (Санкт-Пецярбург), удзельнікі фестываля "Моладзь — надзея планеты", арганізаванага МГЭІ,

удзельнікі традыцыйнага канцэрта "Скажы дзецям — так", праграманага фестываля "Вясёлка над Беларуссю". Часта выступаем перад грамадскасцю Мінскай вобласці разам з нашымі вядомымі спарсменамі-алімпійцамі, дзе расказваем і паказваем магчымасці людзей з парушэннямі апорна-рухальнага апарату.

— Ці ўдалося вам знайсці аднадумцаў, сяброў?

— Так, маю блізкага сябра, з якім мы разам служылі ў войску. У мяне многа таварышаў і сярод калег. Мая жонка, Жанна Краўцова, актыўна займалася стварэннем Беларускага таварыства інвалідаў і нават уваходзіла ў яго ініцыятыўную групу. Яна таксама інвалід, з'яўляецца шматразовай чэмпіёнкай Беларусі па настольнаму тэнісу сярод інвалідаў. Канешне, яна ведае, што такое спорт, і актыўна садзейнічае заняткам. Танцамі разам з Вольгай

Цяцёркінай я займаюся вось ужо 7 гадоў...

— Раскажыце пра вашы межныя вандроўкі.

— За час нашага супрацоўніцтва з Вольгай Цяцёркінай і заняткаў спартыўнымі танцамі разам з ёю мы аб'ездзілі шмат краін свету: былі ў Польшчы, Германіі, Швецыі, Галандыі, Японіі, Нарвегіі, Расіі, ва Украіне і г.д. Дарэчы, вельмі многія спартсмены, танцоры актыўна працягваюць танцаваць на многіх фестывалях, прымаюць удзел у розных канцэртных праграмах. І мы тут, між іншым, не выключэнне.

— Давайце ўдакладнім, калі ўзнік ваш цэнтр?

— Ён быў пабудаваны прыблізна год таму. Людзі, знаходзячыся практычна ў любым фізічным стане, хочучы і могуць весці актыўны лад жыцця. Таму наш цэнтр звяртае ўвагу не толькі на фізічны стан інвалідаў.

У нас працуюць і камп'ютэрныя курсы для інвалідаў, і розныя медыцынскія кабінеты, цырульня. У час прыёму людзей з абмежаванымі магчымасцямі ўсе працэдурны маюць розныя скідкі. Наша дырэкцыя шмат увагі надае правадзенню культурных і спартыўных мерапрыемстваў. За год існавання цэнтра толькі ў яго сценах было праведзена тры святы, у якіх удзельнічалі больш за сотню чалавек. Нашы курсанты былі ўдзельнікамі раённых, гарадскіх і рэспубліканскіх спаборніцтваў. На сённяшні дзень мы ўяўляем сабой вялікую дружную сям'ю. Адзначаем дні нараджэння ўсіх курсантаў, разам ходзім у парк і на дыскатэкі, і трэба адзначыць, здаровыя людзі прымаюць нас, нармальна ставяцца і дапамагаюць, калі трэба.

— А хто ўзначальвае цэнтр?

— Уладзімір Петрачкоў. З ім у працэсе работы ў нас усталяваліся вельмі добрыя стасункі. Усе нашы пачынанні знаходзяць актыўную маральную і матэрыяльную падтрымку з яго боку і з боку дырэкцыі.

— Падзяліцеся вашымі праблемамі.

— Хацелася б мець яшчэ больш навучэнцаў-курсантаў. З-за адсутнасці адпаведна прыстасаванага транспарту многія людзі вымушаны адмаўляцца ад наведвання рэабілітацыйных і камп'ютэрных курсаў. Тут пытанне не ў тым, што мала транспарту, а ў тым, што ён мала прыстасаваны да патрэб інвалідаў.

— Скажыце, якая неабходнасць існуе ў развіцці падобных цэнтраў у нас і за мяжой?

— Калі б ўсе людзі з абмежаванымі магчымасцямі сядзелі дома, яны проста перасталі б развівацца, сачыць за сабою. А тут, у нас, іх жыццё набываесэнс... Яны пачынаюць разумець, усведамляць сваё месца ў гэтым свеце, знаходзяць сваё прызначэнне. Важна, каб пры гэтым дапамагалі і накіроўвалі іх не проста адукаванымі, а яшчэ і вельмі добрымі, чулымі, спагадлівымі людзьмі!..

Святлана ЯВАР.

уражання

ЗНАЁМСТВА З КРАІНАЙ ЦЮЛЬПАНАЎ

Група вучняў Дзятлаўшчыны пабывала ў Галандыі. Дзеці правялі там два месяцы. Суправаджала групу настаўніца сярэдняй школы Валянціна Кушаль.

— Валянціна Канстанцінаўна, што за мяжой уразіла вас больш за ўсё?

— Кожны дзень мы рабілі для сябе адкрыцці. Але самае галоўнае, што мяне, педагога, усхвалявала, — гэта чулыя, спагадлівыя ўзаемаадносны ў сем'ях, зычлівае стаўленне да дзяцей, да старых, хворых і інвалідаў, поўныя даверу адносны паміж людзьмі ў грамадстве, якія трымаюцца на вялікай хрысціянскай любові да Бога і свайго бліжняга.

— У якіх сем'ях вы жылі?

— Мы адпачывалі ў невялікім гарадку Вэйзэп, размешчаным у цэнтральнай частцы краіны. Жылі ў вялікіх дружных сем'ях з сярэднім дастаткам.

З першых да апошніх дзён у Галандыі мы пастаянна адчувалі з боку нашых новых сяброў вялікую ўвагу, заклапочанасць нашым лё-

сам і лёсам Беларусі і Расіі. Галандцы, трэба падкрэсліць, надзвычайна добразычлівыя людзі.

— Валянціна Канстанцінаўна, а як галандцы і іх дзеці бавяць вольны час?

— Дзеці, як правіла, пасля заняткаў любяць займацца спортам, развіваюць свае мастацкія здольнасці. Дзеля гэтага ў Вэйзэпе сем спартыўных залаў, басейн, працуе шмат гурткоў, ёсць усе магчымасці займацца спевамі, іграць на музычных інструментах. Кожны дзень дзеці заняты пэўнай справай. Па вуліцах ніхто без мэты не бадзеецца. Вечарамі ў дарослых свае заняткі: яны ідуць у спартыўныя залы, дзе пераважна займаюцца аэробікай, гімнастыкай, гуляюць у валебол, баскетбол. Дарослыя яшчэ любяць спяваць у хоры. На заняткі такіх хароў ездзяць ажно за 20 кіламетраў ад

Вэйзэпа. Дарэчы, іх захапляе наша царкоўная праваслаўная музыка, а таксама народныя песні.

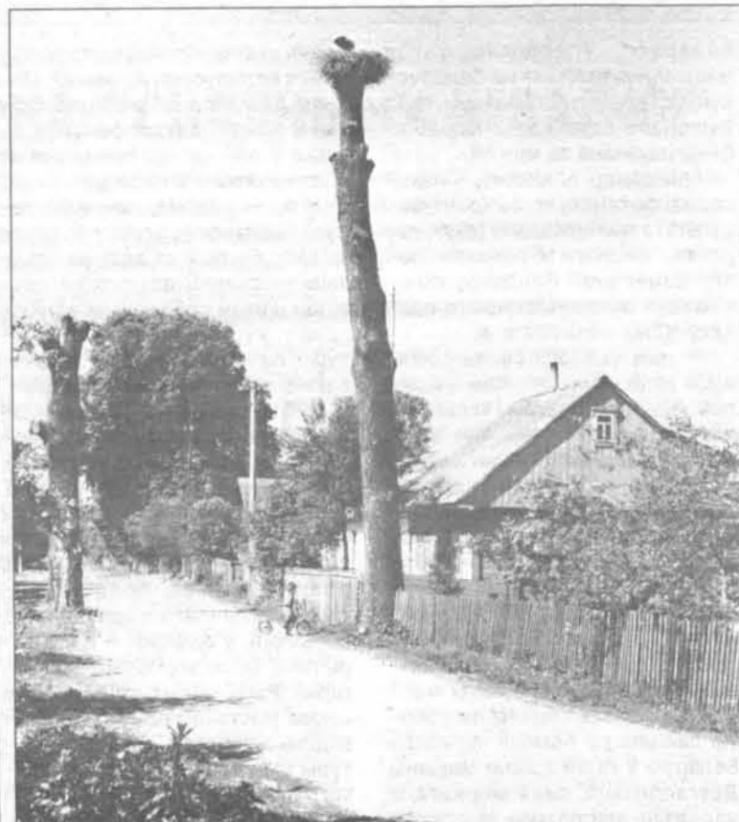
— Як наладжана вучоба ў галандскіх школах?

— У Вэйзэпе ёсць толькі базавыя школы, у якіх вучацца дзеці з чатырох да трынаццаці гадоў. Школы невялікія, разлічаныя на сто чалавек. Далей дзеці вучацца ў сярэдняй школе горада Звола, што за дзесяць кіламетраў ад дому. Заканчваюць яе ў 17 гадоў, атрымліваючы сярэдняю адукацыю і прафесію. Пасля могуць вучыцца ў вышэйшай школе, затым — ва ўніверсітэце. Праграма навучання на пэўнай узроставай ступені значна лягчэйшая, чым у нашых школах. Вучні базавай школы не маюць хатніх заданняў. У школе дзеці атрымліваюць веды, а іх выхаваннем займаюцца сям'я і царква. Наогул, бацькі ў школе не госці, а штодзённыя памочнікі ў навучанні. Яны займаюцца ў час урокаў дадаткова з тымі, хто адчувае цяжкасці ў асваенні пэўнага прадмета, вядуць розныя гурткі.

Да новых сустрэч, краіна добрых сэрцаў!..

Іосіф ЗАЯЦ.

фотазамалёўка васіля майсюка

Буслы «пратасіліся» ў мястэчку Гарадзічча Баранавіцкага раёна.

вандроўка з глебам лабадзенкам

ЛУНІНЕЦ:

ПІЛІГРЫМКІ ПА ВАКОЛІЦАХ

Летні Мінск хоча пабыць сам-насам з жалезнымі ваўкамі ды цёплай вадой у знаёмых фантамах. Калі любіш некага — імкнешся дагадзіць яму, хай і ў дробязях. Такім чынам апынуўся я ў Лунінцы — палескім мястэчку, дзе многае дзівіць, а яшчэ большае — вабіць.

Для студэнтаў педуніверсітэта імя Танка гэтае мерапрыемства суха звалася практыкай, я ж спыняўся на больш "салідным" слове — экспедыцыя. Нас ласкава прытуліў інтэрнат гуманітарнага ліцэя, дзе мы і месціліся гэты час. Але ж мэтай вандроўкі быў не адпачынак, а руплівая праца — гэтка пілігрымка па вакольных вёсках, каб шчыльней прытуліцца ды па магчымасці захаваць тое, чым дыхалі і жылі прабабулі, прадзяды, прапрапра...

Карта ўзору 1993 года паведаміла, што апусціўшыся на 200 кіламетраў на поўдзень, мы апынуліся пасярод плямы радзіцы. Гэта засведчылі і знакі ў лесе, якія засцерагалі ад збору ды ўжывання рознай лясной расліннасці. А ўжываць, сапраўды, было што: багата тут грыбоў, поўна сакавітых ягад...

Пасля абследавання інтэрната на наяўнасць лядоўкі, кухні ды ванны мы зразумелі, што дамагліся свайго: на пэўны час цывілізацыя нас пакінула. З крапаў цягла вада, якая за вялікай ахвотай нават рабілася гарачай. Але жалезны пах і цікавы колер засцярог нас ад вонкавага і ўнутранага ўжывання гэтай табліцы Мендзялева.

Ранкам сталічныя прэтэнзіі сціхлі, і мы выправіліся на вёску Язвінкі, што ў некалькіх кіламетрах ад Лунінца, маюць ці не пад 1000 жыхароў ды займаюць ладную плошчу. Ад хаты да хаты, мы дайшлі да бабы Веры. Выцершы рукі "хвартухом", старая радасна выдала: "А! Фалькларысты! Няўжо з Мінску? То ходзьце ў хату." Выйшаўшы на агарод, баба Вера мясцовым "тэлетайпам" гукнула злева Ганну, справа Ніну, і "бабы" (націск на 2 складзе) чынна паселі шэрагам. Наспяваўшы багата для першага дня песень, гаспадыні частавалі "фалькларыстаў" салам ды свежанькімі гурочкамі.

Нашы паходы па хатах нагадвалі анекдот, у якім мужык пайшоў да суседа пазычыць барана. Сусед адказаў, што пазычыць не можа, але дае параду, што ў яго суседа 50 бараноў — тры, мо, й пазычыць. Той не пазычыў, але скіраваў да суседа, ў якога 100 бараноў. І гэтак далей. Вось мы соваліся па дварах ды пыталіся пра "песні-вышыванкі" і чулі паўсюль прыблізна тое ж: "у мэзэ-то няма, але вунь там жывэ Ганна (Таня, Ніна...), то вона зопяе!.."

Так мы ў пошуках надзеі зайшлі запытацца дарогі да бабы Лесі. Бабуля падказала патрэбную хату ды пацкавілася: нашто? Пасля сціпла сказала, што і яна тое-

сёе ведае. Карацей, значавалі мы ў бабы Лесі. Пасля другой песні перасталі выключачь дыктафон: бабуліны "перабівачкі" між спевамі былі цікавымі не менш за самі спевы. Баба Леся ведае процьму легендаў, казак, прымавак ды прыбабункек. Вось, да прыкладу, ейнае тлумачэнне назваў навакольных вёсак і тапанімікі ўвогуле: "Ішлі па зямлі два (ці тры — не памятаю) дзецюкі і называлі вёскі..." Паводле гэтай тэорыі, назва "Язвінкі" ператварылася ад першаснага варыянта — "Вязанкі". Возера Смерш — ад слова "смерць", нібыта нейкая "жоноччына" некалі зарэзала сярпом тут пана...

Баба Леся ліха спявае песні па-беларуску, па-украінску, па-польску. У "рэпертуары" пяюць "толькі старадаўнія песні, бо якую новую і маладае заспяваць можа".

Вёска Ежаўкі прытулілася з лунінецкага боку да Язвінкаў. Меншая за іх, стаіць яна ўпоперак шашы. Шаша цудоўным чынам дзеліць не толькі вёску, але і людзей — на ўзроўні свядомасці. Калі па адзін бок дарогі нас запрашалі ў хаты, саджалі за стол, спявалі, баілі, то па другі бок бабы (зноўку націск на 2 складзе) мовілі, што яны цяпер "баптысты, веруючыя". І — у лепшым выпадку — паказвалі ручнікі ды вышыванкі. У большасці — адмаўляліся спяваць — маўляў, яны цяпер спяваюць толькі ў імя Бога. Дзіўна: ці то святары навуськалі старых, ці самі старыя зразумелі словы святароў у межах сваіх фантазіяў? Але сумна: колькі песень ды моўнага матэрыялу загіне з жывымі носьбітамі!

Ракітна — калі ехаць ад Лунінца дызелем — наступная станцыя

пасля Язвінкаў. Большая за Язвінкі вёска павуціннем вуліц займае даволі вялікую плошчу. Сюды мы ехалі з пэўнай мэтай — адшукаць скрыпача дзеда Гыньку. Прачуўшы, што такі ёсць, мы рванулі сюды, бо да таго сутыкаліся з аднымі бабулькамі — на 7-8 старых у вёсках прыпадае адзін дзед...

Дзеда Гыньку мы знайшлі лёгка — яго ведаюць усе. Здзіва наша была, калі мы пачулі, што яму 91 год! Аслеплы дзед мае добрую памяць і светлы ро-

жывуць у адной вёсцы...

Былі яшчэ бабы. Па 93 гады, па 87, 84... Без зубоў, але з памяццю. Яны спявалі, плакалі, згадвалі, расказвалі, гаравалі... А мы слухалі, пісалі, распытвалі, глядзелі, дзівіліся...

Амаль у кожнай хаце на нашу просьбу паказаць што вышыванага, старыя казалі, што "паандавалі" усё ў музей. Але ж у музеі вывешана дзве кашулі ды пара ручнікоў. Ад каго хаваем?

Людзі ў Лунінцы добрыя. Праз тыдзень нас сталі пазнаваць на вуліцах і радасна казаць следам: "А! Фалькларысты!"

У сталюцы пазнаёміліся з Таняй. Часта мы былі адзінымі наведвальнікамі за дзень, таму Таня старалася дагадзіць нам. Яна зрабіла ўсё, каб мы асабліва не адчувалі цяжкасці і недахопы лунінецкай практыкі. Ейныя катлеты, пюрэ, аладкі ды сокі прынеслі нам багата прыемных момантаў.

Мы ж частавалі Таню марожаным.

Здзіўляе, асабліва першым разам не столькі колькасць, колькі канцэнтрацыя лунінецкіх крамаў. Есць скрыжаванне, дзе побач месцяцца аж 5 харчовых крамаў! Але, да прыкладу, бліжэйшы гасціном быў за два кіламетры ад інтэрната.

Ва ўсім Лунінцы адзін светфор. Ён — і арыенцір, і месца сустрач, і месца спатканняў...

У Лунінцы смачны хлеб: акрамя дзяржаўнага хлебазавада, яго пякуць прыватныя пякарні, прывозяць з бліжэйшых гарадкоў.

Радасцю стаў знойдзены ў мясцовай гасцініцы душ. Усяго за 0,5 долара там у доволі прыстойных умовах можна мыцца колькі заходчаш — без абмежавання часу.

Так — да канца першага тыдня — мы стварылі сабе калі не "маленькі Парыж", то "маленькі Мінск" дакладна. Радавалі выспачкі цывілізацыі, без якіх можна абысціся, але з якімі зручней — сталюўка, душ, кавярня...

У апошні дзень мы накупілі цукерак і праехалі шчэ раз па вёсках — развітацца з бабулямі.

Затрымаліся ў бабы Лесі. Прывезлі ёй гасцінцаў — гарбаты, якую бабуля дужа любіць (п'е "егіпецкую" — "Фараон", сын прывез з Пінска), ды свежую булку.

Баба Леся запрасіла вяртацца на вакацыях у госці, частавала смажанай бульбачкай, маласольнымі гурочкамі.

У сталіцу мы вярталіся стомленыя і задаволеныя. Няхай трохі, няхай хоць колькі, але зведаанае не знікне, захаваецца, запомніцца.

Каб быць нам. Каб быць Беларусі.

НА ЗДЫМКАХ: у такіх строях можна ўбачыць палескіх жанок і цяпер; лунінецкі ручнік.

коратка

ФІЛЬМ ПРА
ДРАМАТУРГА

Чатыры дзесяцігоддзі кіруе народнай кінавідэастудыяй "Летапіс" пры Талачынскім гарадскім палацы культуры Анатоль Шнэйдар. За гэтыя гады аматар кіно зняў добрую сотню фільмаў. Многія з іх прадстаўлены глядачом Віцебскага абласнога тэлебачання, былі паказаны па рэспубліканскім тэлеканале.

Нядаўна Анатоль Антонавіч завяршыў работу над фільмам "Маналог драматурга". Герой новай работы талачынскага кіналетанісца — драматург Аляксандр Петрашкевіч. Выбар зроблены не выпадкова. "Маналог драматурга" — гэта споведзь земляка: нарадзіўся Петрашкевіч у вёсцы Пярэвалачня Талачынскага раёна. Здымкі фільма былі праведзены ў роднай вёсцы літаратара, у беларускай сталіцы, на ўзбярэжжы Мінскага мора, на лецішчы пісьменніка. Перад вачыма глядачоў — не толькі лёс літаратара, але і той час, у якім сталеў, фарміраваўся пісьменніцкі талент ураджэнца Талачыншчыны. Досыць ярка, цікава ўспамінае Аляксандр Петрашкевіч і людзей, з якімі давялося працаваць: Пятра Машэрава, Пятруся Броўку, Івана Шамякіна.

Аляксандр КАРЛЮКЕВІЧ.

У НАВАГРУДКУ БУДЗЕ
ГІМНАЗІЯ №1

Навагрудскі райвыканкам прыняў рашэнне аб адкрыцці ў Навагрудку гімназіі № 1. Устаноўва новага тыпу, якой з'яўляецца гімназія, будзе створана шляхам рэарганізацыі гарадской СШ № 6.

Рашэннем выканкама ўжо зацверджана структура: штаты гімназіі, прадугледжваецца пэдагагічны вывад згодна з графікам агульнаадукацыйных класаў, камплектаванне педагагічных кадраў на конкурснай аснове, умацаванне вучэбна-матэрыяльнай базы і многае іншае.

Цяпер асноўная задача адміністрацыі — набор вучняў. Наконт гэтага дырэктар СШ № 6 Г.Мароз адзначае:

— Мы ўжо аб'явілі набор у падрыхтоўчыя класы, 4-8 і 10-я класы. 2-30 чэрвеня прайшлі суб'яседаванні з будучымі навучэнцамі падрыхтоўчых класаў у прысутнасці іх бацькоў.

3-5 чэрвеня адбыліся экзамены для тых, хто паступае ў 4-я класы, а 9-14 чэрвеня — для тых, хто хоча ў нас вучыцца ў 5-8 класах. 20-22 жніўня — экзамены ў 10-я класы: па матэматыцы (кантрольная работа), па беларускай і рускай мовах (дыктант).

Працуюць прыёмная камісія, а таксама ініцыятыўныя групы настаўнікаў, якія распрацоўваюць праграмы для профільных класаў. Рыхтвецца нарматыўна-метадычная дакументацыя.

...У старажытныя Навагрудку ў даваенныя гады ўжо працавала беларуская гімназія (яна была створана ў 1922 годзе). Адным з першых яе выхаванцаў, а потым і яе дырэктарам быў наш зямляк Барыс Кіт, імя яго, як вучонага, вядома ўсяму свету. Ён ганаровы грамадзянін Навагрудка, неаднаразова тут бываў і шмат гаварыў аб аднаўленні гімназіі. І вось яго мара збылася! У Навагрудку зноў будзе працаваць гімназія (ужо ХХІ стагоддзя).

Яўген ЛАПЦЕЎ.

весткі з суполак

РАСІЯ, ІРКУЦК.

ТЫДЗЕНЬ
БЕЛАРУСКАЙ
КУЛЬТУРЫ

Святочныя ўрачыстасці пачаліся ў кінатэатры "Художественный". Сабралася каля 150 чалавек. Сустрэлі гасцей дзяўчаты ў нацыянальных касцюмах, увесці біюлі гучалі беларускія песні. Былі афіцыйныя прамовы, падчас якіх віншавалі прысутных прадстаўнікі абласной улады: Г. Істомін, Г. Гедвіла.

Пасля быў цудоўны канцэрт, на якім свой талент і майстэрства прадэманстравалі танцавальны ансамбль "Самацветы" і фальклорны ансамбль "Ленушка". У заключэнне быў паказаны мастацкі фільм "Раскіданае гняздо", зняты паводле п'есы Янкі Купалы. Перад паказам фільма Лілія Зінкевіч расказала пра класіка беларускай літаратуры і прачытала вершы.

У час Тыдня адбылося шмат запамінальных мерапрыемстваў. Гэта і вечарына ў Доме дружбы пад назвай "Тістарычны шлях беларускіх гарадоў" з расказами актывістаў суполкі, і выстава кніг пра Беларусь у бібліятэцы імя Малчанова-Сібірскага, і правядзенне ў гэтай жа бібліятэцы конкурсу чытальнікаў "Табе, Беларусь, прысвячаю свой твор", на якім трэба было прачытаць вершы на беларускай мове. Сярод удзельнікаў былі людзі рознага ўзросту: 7-гадовы Уладзіслаў Балтукоў, вучанцы 5-6 класаў Наташа і Марына Ярашы і Лілія Дзмітрыеўна Яраш, якой 6 чэрвеня споўнілася 75 гадоў...

Падарункамі і прызамі былі адзначаны ўсе канкурсанты. І слухачы атрымалі цудоўны падарунак — паслухалі родную мову.

А на заключным гала-канцэрце "Гучы, гоман беларускі", які адбыўся ў Тэатры юнага глядача, быў аншлаг. Прыйшлі сем'ямі. На ім выступілі народны хор беларускай песні "Варэнічкі", хор "Ветэранска", фальклорны ансамбль "Каўчэг" і іншыя. Усім ім шчырае беларускае "дзякуй"!

У рамках Тыдня ў некаторых школах Іркуцка і вобласці прайшлі класныя гадзіны, прысвечаныя гісторыі і сучаснасці Беларусі і гісторыі беларусаў у Прыбайкалі. А ў Музеі горада Іркуцка былі праведзены бясплатныя экскурсіі для дзяцей і дарослых з аддаленых сёл, дзе пражываюць этнічныя беларусы. Ім паказалі экспазіцыю "Беларусы ў Сібіры", якая была падрыхтавана актывістамі ІТБК і супрацоўнікамі музея. Выстава будзе экспанавана да кастрычніка.

Алег РУДАКОВ, старшыня ІТБК.

РАСІЯ, КОМІ

Дарагая рэдакцыя!
Вялікі дзякуй за публікацыю маіх успамінаў пра любімага настаўніка Пятра Лічка. Дзякую перакладчыцы Галіне Віданавай за добры стыль, сам так напісаць на роднай мове я ўжо не магу.

У красавіку прайшла другая справаздачна-выбарчая канферэнцыя нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусь" у Рэспубліцы Комі. Я быў выбраны намеснікам старшыні НКА "Беларусь", якая існуе ўжо шэсць гадоў. Ваша газета не раз пісала пра нашу работу.

НКА "Беларусь" у Комі рэгулярна праводзіць сустрэчы з удзельнікамі вызвалення Беларусі і партызанамі, якія ваявалі з захопнікамі на яе тэрыторыі. Па рашэнні Савета НКА такая сустрэча з ветэранамі вайны адбылася 3 ліпеня.

3 павагай

Феафан ПАНЬКО.

ЭСТОНІЯ, НАРВА.

БРАВА, "РАДЗІМІЧЫ"!

Тым, хто жыве па-за межамі Радзімы, вядома шчыmlівае пачуццё радасці ад зносін з суайчыннікамі, з роднай культурай... Вялікае свята падарылі нам госці з Мінска - сям'я Ліпскіх, якая складае асноўнае ядро фальклорнага ансамбля "Радзімічы".

У праграму сустрэчы з суайчыннікамі ўваходзілі два выступленні: у эстонскіх гарадах Ору і Нарве. 28 і 29 чэрвеня адбыліся цудоўныя канцэрты-сустрэчы з роднымі людзьмі з Бацькаўшчыны. Так, менавіта роднымі сталі для нас Франчэска і Уладзімір, іх дачушкі — Таццяна і Наташа.

Прыветлівыя твары, прыгожыя касцюмы, цудоўныя песні на ўсіх славянскіх мовах зрабілі сустрэчы незабыўнымі! На памяць Ліпскія падарылі нам вельмі прыгожыя календары з выявай іх ансамбля на фоне цудоўных мясцін Беларусі, дыскі беларускіх песень і, канешне, знакамты беларускі бальзам! Мы таксама падарылі ім сувеніры, а галоўнае — сваю любоў! У Эстоніі шмат прыгожых мясцін, адна з якіх — Пюхціцкі манастыр, куды мы звязілі сям'ю Ліпскіх, дзе яны нават акунуліся ў халодную ваду! Паказалі наш невялікі прыгожы горад — Нарву, ягоныя славутасці. Звасілі на Балтыйскае мора ў суседні горад — Нарва-Ільзсуу.

У Нарве канцэрт праходзіў у рамках свята "Вянок дружбы" сумесна з польскім, украінскім і

УКРАІНА, АДЭСА.

"МАЛАДОСЦЬ МАЯ — БЕЛАРУСЬ"

Прайшло не больш месяца пасля "Дзён славянскай пісьменнасці і культуры" ў горадзе Адэсе з удзелам у гэтым свяце нашых суайчыннікаў, рэдакцыі газеты "Голас Радзімы" і фальклорнага ансамбля "Вербіца" з Мінска, які вельмі спадабаўся адэсітам.

І вось зноў прагучаў у Адэсе голас нацыянальна-культурнага таварыства "Беларусь", нагадваючы грамадству пра сваю Радзіму.

2 ліпеня 2003 года ў Адэсе прайшоў святочны вечар, прысвечаны Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, падрыхтаваны і праведзены НКТ "Беларусь". Пачынаўся беларусаў з нацыянальнымі святам прыйшлі кіраўнікі гагаўскага, чэшскага, польскага, азербайджанскага, балгарскага, рускага, украінскага таварыстваў, а таксама адказныя супрацоўнікі Адэскага гарвыканкама, абласной адміністрацыі, журналісты. З Белград-Днястроўска на свята прыехала Лілія Цвяткова — кіраўнік нядаўна створанага беларускага таварыства.

Адкрыў святочны вечар старшыня нацыянальна-культурнага таварыства "Беларусь" Ф.Кавалевіч.

Свае віншаванні з нагоды нацыянальнага свята НКТ "Беларусь" горада Адэсы накіравалі:

славянскім таварыствамі. Месцам правядзення стаў знакамты Нарвскі замак.

Упрыгожвала выступленні ансамбля "Радзімічы" васьмігадовая Наташа, якую глядачы доўга не адпускалі са сцэны: абдорвалі кветкамі, цукеркамі і апладыс-ментамі.

Доўга не разыходзіліся члены нашага нарвскага таварыства "Сябры", усе прасілі "Радзімічы" паўтарыць тую ці іншую беларускую песню, ўспаміналі штосьці роднае, з дзяцінства...

Вялікае дзякуй сям'і Ліпскіх за прыезд у Нарву! Дзякуй нашым беларускім сябрам — Наталлі Голубевай з Савета Міністраў і Алегу Скарыне з Міністэрства культуры Беларусі — за цудоўны падарунак эстонскім беларусам да Дня Незалежнасці Беларусі — прыезд "Радзімічы"!

НА ЗДЫМКУ: сям'я ЛІПСКІХ — Уладзімір, Франчэска і іх дачкі Наталля і Таццяна.

Людміла АННУС,

намеснік старшыні беларускага таварыства "Сябры".

зваротная сувязь

ЛАТВІЯ, ДАЎГАЎПІЛС

СУСТРЭЧА З МІНСКАМ

Група студэнтаў гуманітарнага факультэта Даўгаўпілскага ўніверсітэта на пачатку лета наведвала сталіцу Беларусі — Мінск. Гэта было своеасаблівым падарункам за добрыя поспехі ў вывучэнні беларускай мовы і культуры. Такія паездка атрымалася дзякуючы намаганням нашых выкладчыкаў, генеральнага консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе, асабіста консула Мікалая Камышака, супрацоўнікаў Міністэрства адукацыі Беларусі Генадзя Пяцігора, Мікалая Плескацэвіча, а таксама саветніка па культуры Пасольства Беларусі ў Рызе Дзмітрыя Шкурдзя.

Самае прыемнае, што размясціліся мы ў студэнцкім інтэрнаце № 5 Белдзяржпедуніверсітэта імя М.Танка, дзе мелі магчымасць сутыкнуцца са штодзённым жыццём беларускіх студэнтаў, якія яшчэ не паспелі ад'ехаць дадому на летнія канікулы. Харчаваліся ў студэнцкай сталюўцы. Цяпер ведаем, чым сілкуюцца беларускія студэнты. Дарэчы, тым жа, чым і мы.

Першы дзень быў прысвечаны знаёмству з горадам. Пешшу мы зрабілі марафон амаль па ўсяму праспекту Ф.Скарыны, і таму першую ноч спалі як забітыя.

Другі дзень быў самым плённым і цікавым. На гэты дзень было запланавана наведванне Нацыянальнага дзяржаўнага мастацкага музея, дзе экспанавалася выстава карцін Траццякоўскай галерэі. Цікавай падалася і пастаянная экспазіцыя карцін музея, а таксама выстава сучаснага японскага мастацтва. У нас засталіся самыя прыемныя ўражанні і гонар за айчыны музей.

А вечарам мы пайшлі ў Тэатр балета глядзець "Спартак" Хачатурана. Як сапраўдныя студэнты, купілі самыя танныя білеты на балкон (цаной 1 долар — "смешны" цэны, згадзіцеся). Пра балет засталіся незабыўныя ўражанні. Усё было велічна, прыгожа. Нам пашанцавала "дакрануцца" да беларускага балетнага мастацтва, да творчай працы знакамітага балетмайстра Елізав'ева.

29 чэрвеня Беларусь адзначала Дзень моладзі. У нас склалася такое адчуванне, што ўся моладзь Мінска выйшла на праспект Скарыны і ў парк адпачынку імя М.Горкага. Мы былі здзіўлены тым, як хораша і весела адпачывае моладзь Мінска. На тварах усмешкі, паўсюль смех, гумар, вяселле. Дзеці і дарослыя на арэлях, на лаўках у парку, за столікамі. Усе штосьці жуюць, на кожным кроку кіёскі "Хуткасмачна", дзе можна выбраць усё па густу і смаку.

У нашым горадзе такога, на жаль, не назіраецца. А яшчэ нам казалі, што свята адкрыў сам Прэзідэнт краіны. А мы спазніліся...

Асобна трэба сказаць пра Мінскае метро. Мала хто з нас ездзіў на метро, тое, што мы ўба-

ЛІТВА, ПАНЯВЕЖЫС

МУЗЫЧНЫЯ КОЛЕРЫ
"ВЯСЁЛКІ"

У канцэртнай зале музычнай школы горада Панявежыса адбыўся канцэрт узорнага дзіцячага вакальна-інструментальнага ансамбля "Вясёлка" (Слуцк), арганізаваны беларускай грамадскай арганізацыяй Панявежыса.

У праграму выступлення ўвайшлі класічныя музычныя творы беларускіх і замежных аўтараў, беларускія народныя песні, сучасныя эстрадныя кампазіцыі.

Марына САЛАЎЕВА,

прэс-сакратар НКТ "Беларусь".

чылі, уразіла напавал, здзівіла, пакарыла. Мы выходзілі на розных станцыях, і ўсюды бачылі прыгажосць і веліч. І ні адна станцыя не была падобнай на другую.

Апошні дзень стаў днём сустрэч у БДУ і БДПУ імя Танка. Нам арганізавалі сустрэчы з выкладчыкамі беларускай мовы і літаратуры, якім мы расказалі пра свае поспехі і праблемы, перспектывы і планы. А ў адказ атрымалі шэраг парад і прапанов, а таксама кнігі ў падарунак. Нас віталі сардэчна і шчыра, размаўлялі як з даўнімі сябрамі, што вельмі ўзрадавала. А пасля размовы з Вольгай Казловай, адной са старэйшых загадчыц кафедры сучаснай беларускай літаратуры філалагічнага факультэта БДУ, засталася ўражанне, што мы знаёмія ўжо даўным-даўно. Завітаў на сустрэчу і Вячаслаў Рагойша, які некалькі разоў быў у Даўгаўпілсе на навукова-практычных канферэнцыях, прымеркаваных да Дзён славянскага пісьменства, а аднойчы чытаў лекцыю на гуманітарным факультэце пра сучасную беларускую літаратуру. Нам цікава было даведацца пра гісторыю БДУ і менавіта пра філалагічны факультэт. Уразіла тое, што сёння на факультэце займаецца 1500 студэнтаў. Для іх чытаецца 130 спецкурсаў, дзейнічаюць 104 спецсемінары. Студэнты маюць магчымасць авалодаць шэрагам спецыялізацый: камп'ютэрнага лінгвістыка, тэорыя і практыка перакладу, рэторыка, беларуская мова як замежная, руская мова як замежная і іншымі.

Цікавая гутарка адбылася з дэканам філалагічнага факультэта БДПУ імя М.Танка Аляксандрам Лугоўскім і яго намеснікам Пятром Кушнерыкам. Яны паведамілі нам шмат новага пра Белдзяржпедуніверсітэт. У перспектыве там плануецца выкладанне латышскай мовы, літоўскае ўжо выкладаецца. Праблема ў тым, што нялёгка знайсці выкладчыка, а зацікаўленыя студэнты, тут упэўнены, знойдуцца. Нас запрасілі ўдзельнічаць у студэнцкіх канферэнцыях. Мы спадзяемся, што гэта атрымаецца.

Да новых сустрэч, Беларусь!

Алена БУЧЭЛЬ.

На мерапрыемстве прысутнічалі беларускія дыпламаты, віцэ-мэр Панявежыса Кястуціс Вайнаўскас, дэпутаты гарсавета, прадстаўнікі адукацыі, культуры, літоўскіх грамадскіх арганізацый, беларускай дыяспары, а таксама іншыя нацыянальных меншасцей, якія пражываюць у рэгіёне.

Вакальна-інструментальны ансамбль "Вясёлка" прадставіў беларускае музычнае мастацтва на Міжнародным дзіцячым фестывалі джазавай музыкі, арганізаваным Міністэрствам культуры Літвы і самакіраваннем Панявежыса.

Галіна ВІР.

захавай традыцыю

КУПАЛЬЛЕ Ё НЬЮ ЁРКУ

Да прыезду ў ЗША я думала, што сустрэюшы трох беларусаў, і ў пустыні здолею ўтварыць Купальле. Першая мая спроба наладзіць Купальле ў ЗША была ў 2000-м годзе ў Бэлер-Менску. Другая сёлета ў рэзэрвацыі Ёард Понд Рыдж у акрузе Вэстчэстэр. Мясыціна там прыгожая, блізкая сваёй чысьціні і веліччу да беларускіх краявідаў. Абалал паллянаў з травой на пояс купкамі стаяць вялізарныя развалістыя дрэвы. Цішыня, якую парушае толькі сьпеў птушак. Але васьмь кветак там зусім няма і, ведаючы гэта, давалося задаволіцца штучнымі і сылятаць вянкi з іх, што надало святкаванню ад самага пачатку нейкую ненатуральнасць.

Людзі з'ехаліся з розных мясыцінаў, два хлапцы з Філядэльфіі, нехта з штатаў Масачусетс, Нью Джэрзі, сябры аддзелу БАЗА у Нью Ёрку.

Як сцямнела, расклалі вогнішча на пагорку ля старога драўлянага зрубу, у цэнтры якога, замацавалі на слупе кола, зробленае з галінак, з крыжом упрыгожаныя белчырвонымі стужкамі. Вакол вогнішча сабраліся гульцы, абралі Купальлі і Купалку. Зрабілі тры абыходы з песьнямі вакол агню, дзяўчаты падвялі Купалку да Князя, той павіншаваў усіх са святам. Пачалі спаваць і вадзіць карагоды. Мне давалося засьпяваць, каб асцатніа, прыслухоўваючыся, падхоплівалі радок сьпеваў паўторам. Удзел бралі ўсе, вельмі стараліся. Потым карагоды змяніліся гульнямі.

Апоўначы, калі прыпыніліся гульні й трэба было ісці шукаць папараць-кветку, усе раптам кінуліся па свае харчы. Відаць, прагаладаліся. Зважаючы на гэта, вырашылі зрабіць агульнае застолле. Тым часам закіпеў духмяны крупнік, якім ўсе пачаставаліся. А пасля нехта пайшоў уладкоўвацца спаць, а сёйтой, як умеў, падцягваў сьпеваў на вагну.

Пачіху пачало сьвітаць. Сьветлячкі нібы растварыліся ў

паветры. Ніхто ні разу і ня скокнуў праз вогнішча, ніхто не пайшоў да рэчкі, што цяка непаладалёку. Па-шчырасці, у нас атрымалася сяброўская пасядзелка на прыродзе, як бы рэпэтыцыя Купальля, якую нават не давялі да завяршэння.

Адна дзяўчына запыталася мяне, як я стаўляю да року. Яна, відаць, добра арыентуецца ў гэтым жанры, а васьмь з сваёй нацыянальнай традыцыйнай культурай амаль незнаёмая. Дый адкуль гэтым маладым людзям ведаць, што фальклёр самадастатковы, і ў ім можна жыць, што і прафесійныя клясычныя ды эстраднае музыка бярэ свае вытокі з фальклёру.

Добра, што моладзь прыйшла на Купальле. Шкада толькі, што ня маючы глыбокай нацыянальнай сьведомасці, выхаваньня, яна, здаецца, так і не зразумела тую высокую духоўную напоўненасць сакральнага дзеянняў Купальля.

Але можа ўсё-ж у некага з прысутных на сьвяце маладых людзей запала зерне цікавасьці да нашай народнай культуры і некалі яно прарасць буйным коласам.

Валянціна ЯКІМОВІЧ,

"Весткі і паведамленьні" (ЗША).
P.S. Захаваны правапіс арыгінала.

вернісаж

У МІНУЛАЕ — ДЗЕЛЯ БУДУЧЫНІ

Сярод шырокага кола маіх сяброў-мастакоў ён зайсьсёды вылучаўся непрыкметнасцю. Але ж гэта не тая непрыкметнасць, за якой стаіць шэрасць. Выклікана яна незвычайнай сціпласцю і працавітасцю, якія проста не пакідаюць ні жадання, ні часу на нейкія спробы прапагандаваць сябе. Віктару Сташчанюку, а гаворка ідзе менавіта пра яго, споўнілася семдзесят. З гэтай нагоды ў Палацы мастацтва адкрылася выстава яго твораў.

Шлях Віктара Сташчанюка ў вялікае мастацтва быў надзвычай складаным. Жыццёвыя прыступкі паволі падымалі яго да тых вышынь, якія вызначылі Віктара не толькі як мастака, але і грамадзяніна, бо тое, што ён робіць, не можа існаваць без цвёрдай грамадзянскай пазіцыі. Ён нарадзіўся на Навагрудчыне, у вёсцы Сёгда, у 1933 годзе, праз два тыдні пасля Юр'я, як казала яго маці. У дваццацігадовым узросце скончыў Навагрудскі тэхнікум савецкага гандлю. Працаваў па спецыяльнасці, служыў у войску. Прыехаўшы ў Мінск, працаваў у Інстытуце "Белгіпрагандаль", дзе з тэхніка-архітэктара вырас да галоўнага архітэктара праектаў. Менавіта ў гэты час ён пачынае займацца тым, што з цягам часу стане сэнсам яго жыцця. Ён вывучае гісторыю Беларусі, удзельнічае ў мастацказнаўчых экспедыцыях, у час якіх прыходзіць разуменне таго, як мала захавалася ад слаўнага мінулага нашай краіны. І Віктар робіць першыя спробы зазірнуць у мінулае, каб уявіць, як выглядала тая ці іншая мясыціна некалькі стагоддзяў таму. Гістарычная рэканструкцыя (так называецца гэтая складаная праца) грунтуецца на глыбокім веданні гісторыі, этнаграфіі, архітэктуры і шмат іншага. Крок за крокам праводзіцца гістарычная рэканструкцыя замкаў,

архітэктурна-пейзажных комплексаў Навагрудка, Заслаўя, Мінска, Полацка, якія далі магчымасць глыбей пазнаць мінулае Беларусі. Працы Віктара Сташчанюка знайшлі сваё месца ў музеях, на старонках кніг, іх выкарыстоўваюць гісторыкі і мастакі ў сваіх творах.

З 1993 года Віктар Сташчанюк становіцца сябрам Саюза беларускіх мастакоў і яго творчай суполкі "Пагоня". А гэта прызнанне значнасці таго, што ён робіць і стымул для далейшай творчай працы. Творчасць Віктара год за годам становіцца ўсё больш рознабаковай. Ён займаецца жывапісам, малой пластыкай, кніжнай і станковай графікай, піша акаварэлі. З усяго гэтага хацелася б вылучыць сціплую, на першы погляд, працу над паштовымі канвертамі і маркамі. На самай справе гэта адна з самых складаных прац, за якую бярэцца далёка не кожны мастак. Складанасць паштовай мініяцюры ў тым, што на традыцыйна абмежаваным памерамі аркушы трэба раскрыць сутнасць падзеі, якой прысвячаецца канверт ці марка, і даць максімум інфармацыі пра яе. І, зразумела, з высокай мастацкай якасцю. Каштоўнасць паштовых

мініячур я бачу ў шырокім іх распаўсюджванні. Сціплая марка даносіць інфармацыю амаль да кожнага чалавека. Дзякуючы творчасці В.Сташчанюка (і, безумоўна, выдавецтву "Марка") літаральна на ўвесь свет праслаўлены імёны нашых знакамітых землякоў: Яна Чачота і Міхася Машары, Пётры Сергіевіча і Яна Булгака, Янкі Купалы і Якуба Коласа... Апошняя праца Віктара Сташчанюка — канверт і марка, прысвечаныя браслаўскаму лекару Станіславу Нарбуту, — ўбачыла свет перад юбілеем мастака.

Далёка не кожны разумее ўсю важнасць таго, што робіць для грамадства Віктар Сташчанюк. Відаць, таму і няма ў яго ніякіх ганаровых званняў і не было на адкрыцці выстаў афіцыйных асоб. Затое кожны сяброў прыйшло павіншаваць яго з юбілеем і пажадаць далейшага плёну ў працы! І ўзнагарода знайшла Віктара — сціплая, як ён сам: медаль Саюза мастакоў "За заслугі ў выяўленчым мастацтве".

Рэдакцыя "Голасу Радзімы" далучаецца да віншаванняў і зычыць Віктару Сташчанюку і надалей вывучаць мінуўшчыну дзеля будучыні Беларусі.

НА ЗДЫМКАХ: старшыня Саюза мастакоў Уладзімір БАСАЛЫГА ўручае Віктару СТАШЧАНЮКУ медаль "За заслугі ў выяўленчым мастацтве"; карціна мастака «Браслава».

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

стасункі

Ва ўсіх сусветных энцыклапедыях і даведніках Жорж Сімянон падаецца як французскі пісьменнік, аўтар дэтэктыўна-псіхалагічных раманаў. З аднаго боку, гэта так, бо вялікую частку жыцця ён пражыў у Францыі і яго творы напісаны на французскай мове. Аднак некаторая частка чытачоў, хто незнаёмы з яго біяграфіяй, не ведае, што ён нарадзіўся ў Бельгіі, у горадзе Льежы. Там прайшлі яго дзіцячыя і юнацкія гады. Таму ён яшчэ і бельгііскі пісьменнік. Што датычыцца мовы, дык Бельгія — шматмоўная краіна, французская мова з'яўляецца адной з дзяржаўных.

Для беларусаў цікава тое, што Жоржа Сімянона ў гэтым выпадку можна параўнаць з Адамам Міцкевічам, Ігнатам Дамейкам, Станіславам Манюшкам, Міхалам Казімірам Агінскім, Элісай Ажэшкай і іншымі, якія нарадзіліся на беларускай зямлі, а лічацца ўсё ж польскімі пісьменнікамі, вучонымі, кампазітарамі і сталі класікамі першай велічыні на сваёй другой радзіме.

Жорж Сімянон — нацыянальны бельгііскі пісьменнік. Нагадаю, як у 1973 годзе на яго радзіме святкавалі 70-годдзе пісьменніка. Гэты год у Бельгіі аб'явілі "Годам Сімянона", і ён быў адзначаны дзвюма выдатнымі падзеямі. Па-першае, прысваеннем Жоржу Сімянону пачэснага звання доктара Honoris Causa Льежскага ўніверсітэта, па-другое, заснаваннем пры ўніверсітэце пастаянна дзеючага цэнтра даследаванняў яго творчасці пад кіраўніцтвам прафесара французскай філалогіі Марыса Пірона.

Урачыстае адкрыццё навуковага Цэнтра Сімянона адбылося 3 лістапада 1977 года. Зараз у ім за-

хоўваюцца 4 127 тамоў, уключаючы творы самога Сімянона і прысвечаныя яму дысертацыі, манаграфіі, зборнікі, эсэ, 2 586 кніг, перакладзеных на 32 мовы, 62 аўтарскія рукапісы, 145 раманаў, напісаных пад псеўданімамі, поўны збор твораў, які выйшаў у выдавецтве "Ранконтр", перапіска з буйнымі пісьменнікамі, мастакамі, акцэрамі, тысячы лістоў ад чытачоў з усяго свету і 64 скрыні выразак рэцэнзій і артыкулаў, апублікаваных ва ўсім свеце, сотні плёнак з запісамі рэпартажаў і інтэрв'ю, вялікая фільма-тэка экранізаваных раманаў, арыгіналы партрэтаў, напісаных Вламінкам, Както, Бюфэ.

У 1967 годзе ў Бруселі ўпершыню была апублікавана бібліяграфія твораў Ж.Сімянона (складальнік Клод Менгі). Гэтае выданне паказала ўвесь дыяпазон творчасці Сімянона і недахопы ў даследаваннях пра яго. Да 70-годдзя была выдадзена новая, дапоўненая бібліяграфія (пашырылася і кола яго складальнікаў). Хачу паказаць і сваё дачыненне да Жоржа Сімянона. У 2002 годзе

ЖОРЖ СІМЯНОН У БЕЛЬГІІ І БЕЛАРУСІ

ў складзенай мною бібліяграфіі па беларуска-бельгііскіх культурных сувязях "Бельгія ў беларускім друку: грамадска-культурныя сувязі (1902-2001)", апублікаванай у кнізе "Беларусь — Бельгія: грамадска-культурнае ўзаемадзеянне" (Мн., 2002. С.199-200), ёсць і Ж.Сімянон. Паказаны ўсе творы Жоржа Сімянона, выдадзеныя ў Беларусі ў перакладзе на беларускую і рускую мовы. У кантэксце артыкула "Бельгііская літаратура ў перакладах беларускіх пісьменнікаў" (//Разнастайнасць моў і культур у кантэксте глабалізацыі. Ч.2. Мн., 2003) можна ўбачыць, якое месца займае Жорж Сімянон сярод бельгііскіх пісьменнікаў, якія перакладаюцца ў Беларусі.

Чытачы Савецкага Саюза ўпершыню пазнаёміліся з раманамі Ж.Сімянона ў 1961 годзе. У Беларусі першы пераклад Сімянона — гэта раман "Мегрэ на аддыхе" ў перакладзе на рускую мову Г.Трафіменкі, апублікаваны ў часопісе "Нёман" у 1967 годзе. Потым выйшлі на беларускую мову раман "Маленькі жарт інспектара Мегрэ" (1968) і аповець "Пагоня" (1968) у газеце

"Чырвоная змена" (на жаль, перакладчыкі не паказаны). У перакладзе на рускую мову Н.Брандзіса і Э.Шрайбер у 1971 годзе ў часопісе "Нёман" быў выдадзены раман "Мегрэ і виноторговец", а ў перакладзе Н.Брандзіса і А.Цераўніковай "Мегрэ і Долговязя" (1976). Усяго да нашага часу ў Беларусі было выдадзена больш за трыццаць раманаў, апавесцей, апавяданняў, эсэ і фрагментаў з лекцый Жоржа Сімянона ў перакладзе на беларускую і рускую мовы. З сучасных беларускіх перакладчыкаў трэба адзначыць А. Асташонка, Н. Мацяш, М.Кулаковіча, Г.Зотава, А.Семянцікага. Да 80-годдзя Жоржа Сімянона ў Беларусі была выдадзена кніга "Першая справа Мегрэ" ў перакладзе на беларускую мову Ніны Мацяш, а напярэдадні 90-годдзя пісьменніка — зборнік "Пад страхам смерці" ў перакладзе Алеся Асташонка (складальнік і аўтар прадмовы — Леанід Казыра).

20 верасня 1972 года Жорж Сімянон у сваім доме ў горадзе Эпаленж (Швейцарыя) пачаў пісаць новы раман "Оскар", але працягваць яго не захацеў. Хутка

ён пераехаў у Лазану і 7 лютага 1973 года даў апошняе інтэрв'ю мясцовай газеце "24 гадзіны" аб тым, што ён больш пісаць раманаў не будзе. Чаму? Адказ пісьменніка: "На працягу 55 гадоў я жыў жыццём сваіх герояў... Я станаўлюся іх рабом... Цяпер я не дазваляю ім урывацца да мяне, я трымаю іх на адлегласці... Для мяне пачынаецца новае жыццё". Ён адмовіўся ад афіцыйных мерапрыемстваў з нагоды 70-годдзя. Але чытачы даслалі да яго тысячы лістоў з усяго свету і спадзяваліся, што яшчэ будуць чытаць яго творы.

З таго часу Жорж Сімянон не пісаў раманаў. Ён казаў: "Усё жыццё я спрабаваў зразумець людзей. А васьмь цяпер замест таго, каб назіраць людзей, я вырашыў назіраць самога сябе". Чытачы пазнаёміліся з аўтабіяграфічнай апавесцю "Я ўспамінаю" з кнігамі "Чалавек як усё", "Лісты да маёй маці", "Сляды крокаў". Гэтыя мемуары Жоржа Сімянона мелі вялікі поспех у розных краінах, таксама, як і яго апошняя кніга "Сямейныя ўспаміны" (1980).

Тацяна МАХНАЧ.

АДНАРУКІ

Ігар ехаў на дачу ў электрычцы, што было для яго рэдкасцю. Звычайна бацька вазіў усю сям'ю на машыне, але на гэты раз затрымаўся на рабоце, і Ігар вырашыў яго не чакаць.

Майскі дзень выдаўся такім спякотным, што ў вагоне стаяла неверагодная духата. Пасажыраў было вельмі шмат, востра неслася густым гарачым пахам поту. Мітусня, незадаволенасць і спрэчкі бралі верх над лепшымі чалавечымі якасцямі. Маўчалі, не піхаліся толькі тыя, што аказаліся больш нахабнымі, шустрымі, а цяпер занялі сядззячы месцы. У іх ліку быў і Ігар, які ўмудрыўся праслізнуць адным з першых. Яму пашанцавала: паспеў сесці ля акна, што абяцала спакойную паездку. Сваёй перавагай ён адразу і скарыстаўся: схіліў галаву да сцяны, закрыў вочы і прытварыўся, што спіць. Тым самым адрэзаў ад сябе незадаволенныя позіркы, злыя рэплікі ў свой адрас і заспакоіў сваё сумленне. Усё ж лепш, чым глядзець у акно і рабіць выгляд, што незвычайна ўважліва вывучаеш, як мільгаюць дрэвы. Ад такой уважлівасці атрымліваецца выключна недарэчны выраз твару.

Народ, вядома, прыціх крыху, калі электрычка кранулася з месца, але дух агрэсіўнасці ўсё ж заставаўся. Хлапчука, які спрабаваў праціснуцца з кіпай газет унутр вагона, аблаялі і пачалі выпіхаць назад, у суседні вагон, з якога ён толькі што прыйшоў. Такое ж паражэнне пацярпеў і хлопец з марожаным. Нягледзячы на яго зычны голас і пераканаўчы заклік купіць "пінгвіна" або пачак "пінгвіна", ніводнага жадаючага не знайшлося, а найбольш шыракаплечыя паабяцалі з яго самага зрабіць пінгвіна.

Пасля некалькіх прыпынкаў пасвабодна. Ужо не з ранейшай агрэсіўнасцю сустрэлі юнага прадаўца газет, а марожанае купляў ледзьве не кожны трэці. Пачуліся спакойныя разважанні, аднак Ігар ні да кога не прыслухоўваўся і думаў аб асабістых дробязях. Калі сярэдзіна шляху мінула, ён рашыўся расплюшчыць вочы і не прагадаў: амаль усе пасажыры сядзелі. Можна было разгледзець і сваіх суседзяў.

Побач з ім сядзела поўная, сярэдніх гадоў жанчына з мужам такіх жа габарытаў, як і яна сама. Насупраць аказаліся спадарожнікамі хлопец з дзяўчынай, а таксама бабулька, якая везла з сабой кардонку з куранятамі. Калі муж і жонка ехалі моўчкі, то хлопец з дзяўчынай ажыўлена вялі гаворку аб вечарынцы. Абмяркоўваемыя факты і размова моладзі аказаліся настолькі адкрытымі, што поўная жанчына, якая сядзела насупраць іх, з неадабрэн-

нем паглядала то на хлопца, то на дзяўчыну, не забываючы спакваля зірнуць і на мужа, каб зразумець яго рэакцыю на змест размовы. Бабульцы, відаць, было нецікава слухаць каго б там ні было, а можа, і глухаватая была, таму да моладзі не прыслухоўвалася, хаця з сапраўднай цікавасцю разглядала астатніх пасажыраў. Потым яна адкрыла накрывку кардонкі, і па ўсім вагоне стаў чутны піск.

Ігару ад такіх суседзяў стала сумна, яго радавала толькі думка, што хутка будзе прыпынак. Нічога не заставалася, як раўнадушна разглядаць куранят, якія мітусліліся і пішчалі.

Раптам дзверы ў вагоне расчыніліся, увайшоў мужчына і спіпатым, але жаласлівым голасам амаль праспяваў:

— Людзі добрыя, падайце дзеля Хрыста інваліду з дзяцінства, гаротніку і ахвяры ўсіх улад на пражыццё! Дома ў мяне няма, сям'і няма. Падайце капеечку, а я буду маліцца аб вашым здароўі ўсё сваё жыццё. Злітуйцеся, хрысціяне!

У вагоне спыніліся размовы. Усе звярнулі ўвагу на ўбогага. Не быў выключэннем і Ігар.

Паміж радамі ішоў (а дакладней, не ішоў, а ледзь перасоўваў ногі) мужчына, узрост якога цяжка было вызначыць — хутчэй за ўсё, ад трыццаці пяці да сарака пяці яму даў бы кожны. Нерасчэсаныя, злёгка кранутыя на скронях сівай павуцінхай валасы былі мокрымі ад поту і доўгімі пасмамі звісалі як папала. Нягледзячы на тое, што ішоў май і сонца яшчэ не вельмі давала магчымасць загарэць, у мужчыны твар быў такога колеру, быццам ён цэлы год правёў у Крыме. Маленькія вочы глядзелі жаласліва, бялі вачэй не выдзяляліся, таму што мелі жаўтавата-чырвоная адценне. Вельмі рэдкая і доўгая, з сівізнай бародка выглядала наогул агідна і рабіла твар нейкім смешным і ў той жа час жахлівым. Не па памеры шырокай пінжак, напэўна, ніколі не мыўся, але кашуля ў палоску мела здавальняючы выгляд. Адно рукаво пінжака было запраўлена ў кішэню, а з другога выглядала працягнутая, вельмі худая рука, далонь якой мела толькі два пальцы — вялікі і ўказальны. Штаны гаротніка пакідалі яшчэ больш цяжкае ўражанне, калі не сказаць мацней, асабліва непрыемна выглядалі плямы з акрэсленымі бёлымі краямі.

Ігар зрэдку даваў міласціну,

Малюнак Вячаслава ІМЦЕНКІ.

асабліва дзецям. Ён памятаў год, калі, быццам згаварыўшыся, на вуліцах з'явіліся пагарэльцы, ахвяры землятрэсцаў і іншых стыхій з усяго былога Саюза. Адночы да яго нават дамоў пастукаліся. Адчыніўшы дзверы, ён убачыў дзяўчынку гадоў дванаццаці, якая хутка пачала нешта гаварыць пра Малдавію, незразумела маліцца і хрысціцца. Ігар пашкадаваў тады яе і даў дробную купюру з сямейнага кашалька. Маці з бацькам не сварыліся на яго, калі ён тлумачыў, куды зніклі грошы, таму Ігар часам карыстаўся гэтым ходам: кажа, што даў пагарэльцу або жабраку столькі, клаў ім трэць, а астатняе браў сабе. З часам розныя бежанцы і ахвяры перасталі з'яўляцца, але — дзіўная справа! — яшчэ больш стала хворых жабракоў. Цікава, але новыя папрашайкі "працавалі" заўсёды на адным і тым жа месцы.

"Напэўна, і паязды падзялілі ўжо", — падумаў Ігар. На гэты раз ён не збіраўся даваць міласціну, і не толькі таму, што грошай у яго заставалася мала. Справа ў тым, што ён ніколі не падаваў жабракам-мужчынам.

Але не ўсе пасажыры прытрымліваліся такога ж погляду, як Ігар. Інвалід пераходзіў ад аднаго сядзення да другога, і амаль усюды ў знявечаную далонь сунулі грошы, якія ён даволі спрытна адпраўляў у кішэню. Канешне, многія давалі міласціну не столькі ад спачування, колькі дзеля супакойвання свайго сумлення: дрэнна ж, калі сусед кладзе рубель, а ты, зусім не горш апрануты і не менш сыты, глядзіш у акно. Жабрак гэтай акалічнасцю ўмела карыстаўся: калі нехта падаваў яму грошы, ён не адразу адыходзіў ад

таго чалавека, а пачынаў горача дзякаваць за падажанне, не забываючы нахабна сунуць сваю пакалечаную руку суседзям. Тым нічога не заставалася, як адкрыць свае кашалькі. Убогі з яшчэ большай артыстычнасцю прасіў Бога даць здароўя і шчасця тым, хто падаў, і пераходзіў да наступнага пасажыра.

Хутка дайшла чарга і да Ігара з яго спадарожнікамі. Убогі, паўтарыўшы ў каторы раз свой слёзны маналог, спыніўся каля бабулькі.

Ці то бабулька была такою глухой, што не чула настойлівага закліку да міласэрнасці, ці то яшчэ па якой прычыне, але яна толькі не да месца ўсімхінулася і абвела позіркам сваіх суседзяў. Дзяўчына з хлопцам, не глядзячы ні на бабульку, ні на жабрака, па-ранейшаму працягвалі сваю гутарку. Ігар уздрыгнуў, быццам яму стала холадна, і пачаў глядзець у акно. Мужчына збянтэжана нешта прабульніў і палез у кішэню па кашалёк. Яго жонка, убачыўшы памкненні мужа, нечакана спытала:

— А навошта табе грошы?

— На хлебцак, галубка. Падайце, дзеля Хрыста... — зноў захрыпеў аднарукі, адорваючы мужчыну кароткім позіркам.

— Мы гэта ўжо чулі, — перабіла жанчына калеку. — Напэўна, не на хлеб, а на гарэлку грошы збіраеш? — На хлеб, галубка, на хлеб. Магчыма, гарэліцы трохі куплю, але галоўнае — на хлеб.

Бабулька, якая глядзела цяпер то на ўбогага, то на сямейную пару, не пераставала ўсміхацца.

— Стой, Вася, — затрымала руку мужа "галубка", — не давай яму грошы, ён усё роўна іх прап'е.

Вася зноў нешта прабульніў, паклаў кашалёк назад у кішэню і вінавата паглядзеў на калеку, вачыма гаворачы: "Прабач, браток, я б рады, ды вось побач сядзіць..."

Адмова жанчыны, відаць, не збянтэжыла жабрака, які, быццам нічога не адбылося, працягваў свой рэйд па вагоне. І зноў чутны стаў хрыпаты яго спеў, а затым шапацельне грошай.

Бабулька цяпер не адрывала свайго позірку ад жабрака, але ўсё яшчэ ўсміхалася. Жанчына ўзялася за выхаванне свайго Васі, даволі гучна настаўляючы яго, як трэба паводзіць сябе з грашымі — што, хто, колькі, для чаго і ці патрэбна наогул. У заключэнне яна зрабіла выснову, што "вельмі многа стала ўсякіх там, а я адна". Нехта ў вагоне падхапіў думку і пачаў расказваць пра сляпых прытворшчы-

каў. Гэта тэма адразу стала папулярнай і пачала абрастаць новымі падрабязнасцямі і расповедамі.

Убогі тым часам спыніў свой доўгі шлях па вагоне і выйшаў у тамбур.

Наступны прыпынак быў Ігараў, таму, узяўшы сумку, ён падняўся і намерыўся ісці, калі бабулька кранула яго за рукаво.

— Сынок, я дам грошы, аднясі іх мужчынку, што без пальцаў тут хадзіў, — гучна сказала яна і сунула Ігару паперку ў руку.

Той вельмі здзіўлена такому позняму ходу бабулькі, але адмовіць не адважыўся, ды і часу было дастаткова: наўрад ці жабрак знік за хвіліну-другую, напэўна, у суседнім вагоне папрашайнічае.

Кіўнуўшы, Ігар узяў грошы і хутка накіраваўся да выхаду.

Як і меркаваў, калек не паспеў далёка адысці. Ужо ў наступным тамбурце Ігар упёрся ў спіну папрашайкі. Але той аказаўся не адзін: побач стаялі двое мужчын і вялі гаворку паміж сабой.

Ігар не рашыўся даць міласціну ў прысутнасці старонніх і адышоў да дзвярэй вагона. Хлопец разлічваў, што жабрак зноў пакалічыць, і вась там ён аддасць бабуліны грошы.

Яго прысутнасць, напэўна, нечому перашкодзіла, таму што гутарка спынілася. Двое мужчын з выклікам паглядзелі на Ігара.

— Чаго трэба? Праходзь далей, — сказаў адзін з іх.

— Я выходжу на наступным прыпынку, — адказаў Ігар.

— Добра, даставай, Ягор, гэты не перашкодзіць, — прасіпеў другі, кіўнуўшы ў бок хлопца.

Першы дастаў з кішэні бутэльку і складную шклянку. Хутка адкаркаваўшы гарэлку зубамі, ён наліў паўшклянкі і падаў аднарукі.

"Суну зараз гэтаму алкашу грошы і пайду ў другі тамбур", — падумаў Ігар.

Ён ужо зрабіў крок наперад, папрашайкі, калі ўбачыў, што інвалід неак заўважыўся, заёрзаў, і хутка ў яго з'явілася... другая рука — абсалютна здарова, але толькі з буйнымі венамі. Жабрак узяў рукой, якая "вырасла", шклянку і залпам асушыў яе. Ігар ад здзіўлення абамлеў. Яму здалосся, што грошы ў яго руцэ сталі мокрымі. "Аддаць і бегчы. Не, лепш кінуць яму ў ногі і ўцячы. Падзьме", — пранеслася думка.

Ён і не прыкмеціў, як электрычка запаволіла ход, а за яго спінай адчыніліся дзверы.

"Чорт з ім, з гэтым жабраком, — Ігар азірнуўся на платформу. — Лепш цыгарэты куплю", — падумаў ён і адным скачком апынуўся на зямлі.

Электрычка аддалася, а Ігар не рухаўся з месца і сумна глядзеў ёй услед. Нешта незразумелае тачыла яго ўнутры, сэрца шалёна стукала. Сорамна стала.

"Усё роўна ж прап'е", — у апраўданне сабе падумаў ён і цяжкім крокам пайшоў да станцыі.

Збоку можна было бачыць праз некалькі крокаў Ігар спыніўся, паглядзеў на сваю далонь, выкінуў з яе паперку і пакрочыў далей...

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 288-11-97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82, (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82.

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://golas.promedia.by>

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854. Тыраж 2 121 экз. Заказ 1509. Падпісана да друку 29. 7. 2003 г. ў 12.00. Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе.

Адрукавана на паліграфічным РУП «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).